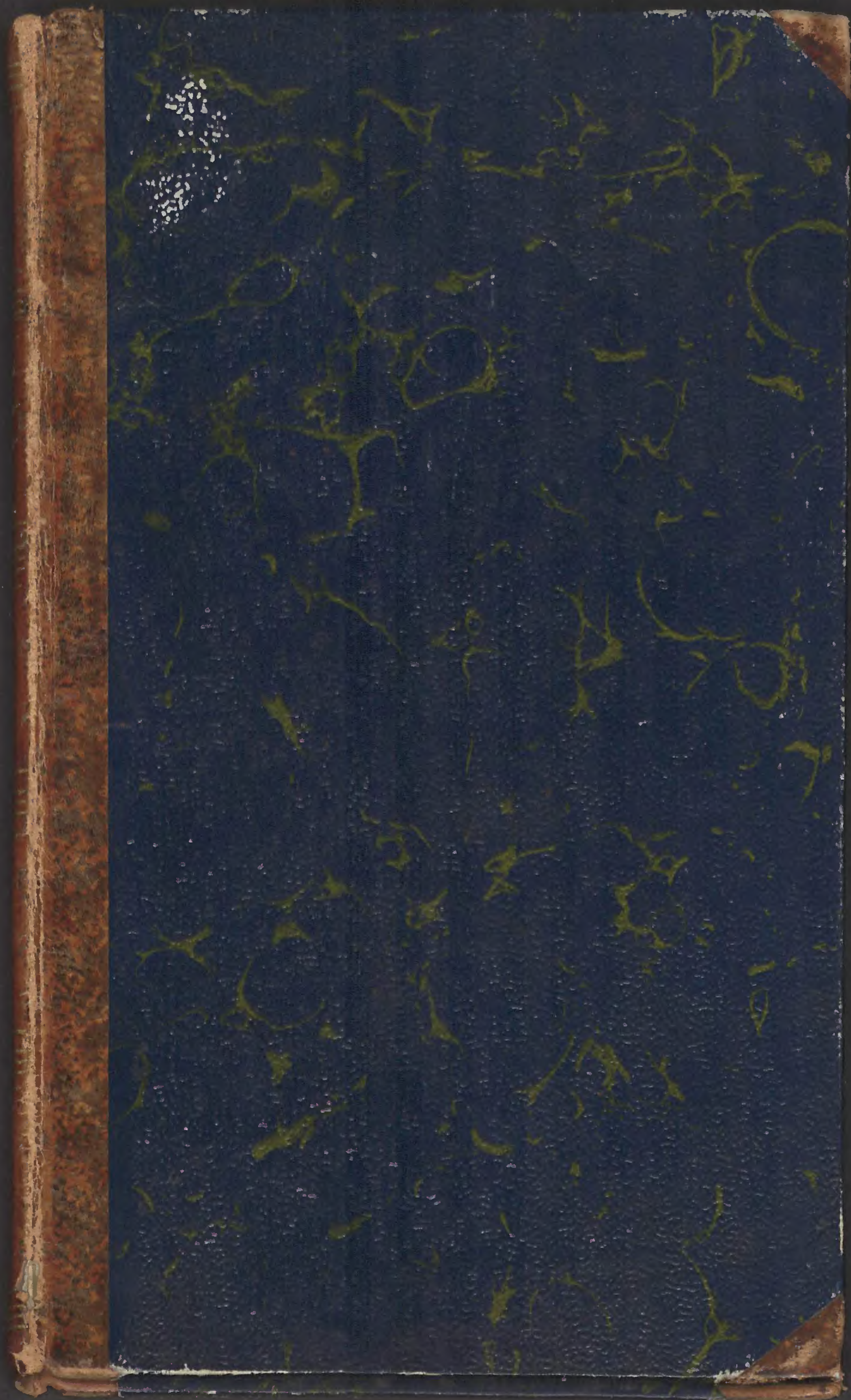
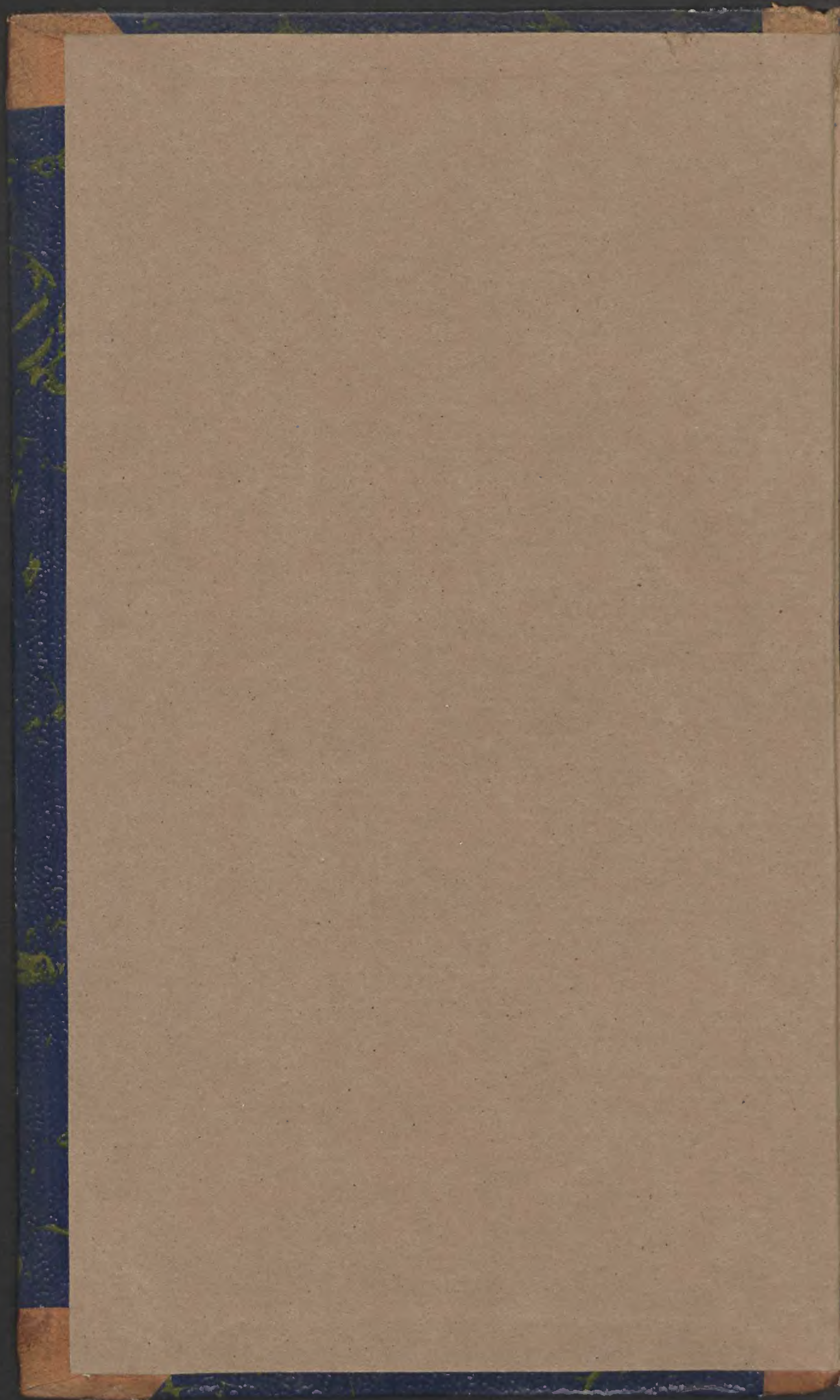

Skildringer

af

de gamle Nordboeres færd.

Oversatte fra oldnorsk

af

Fr. Brandt.

Kristiania.
På J. W. Cappelens forlag.

Hörd Grimkjeldsöns saga

eller

de fredlöse på holmen.

En historisk skildring fra det 10de århundredes anden halvdel.

Oversat fra oldnorsk

af

Fr. Brandt.

Kristiania.
På J. W. Cappelens forlag.
Trykt i det Lehmannske bogtrykkeri.
1849.

Hörd Grimkjeldsöns saga, eller de fredlöse på holmen.

Denne interessànte lille fortælling behandler begivenheder fra den anden halvdel af det 10 århr. Dens hovedpersoner nævnes i Landnamsbogen, og den må antages at være nedskreven i det sedneste ved år 1250. Skuepladsen for begivenhederne på Island er öens sydvestlige fjerding.

---

1. Medens kong Harald den hårfagre herskede i Norge var der mange, der ikke kunde tåle hans myndige og voldsomme regjéring. Fornemmelig var dette tilfældet med storsindede mænd af gode ætter, der sad i gode kår; — de vilde lige så lidet tåle overmod og undertrykkelse af kongen, som af nogen anden, og foretrak hellere at forlade sine ejendomme. Mange sådanne misfornöjede Nordmænd drog over havet til det dengang nylig opdagede Island.

En af disse hövdinger, der således forlod sit födeland, var Björn guldbærer fra Örkedalen. Han drog over til Island og nedsatte sig i söndre Röjkjardal, mellem Grimså og Flokedalsåen, og boede på Guldbærestad. Han blev en

mæktig og velholden mand. Hans ældste Sön hed Grimkjeld og var både stor og stærk. Grimkjeld Björnsön friede til Ranvejg Torbjörnsdatter på Örneholt og fik hende til ække, men de havde ikke været tilsammen længere end 3 vintre, för hun döde sottedöd. Hun efterlod en datter, der hed Turid, som opfostredes hos en mand ved navn Sigurd mule på Fjæld. Hun var en vakker og anseelig pige; noget skarp af gemyt, men dog almindelig afholdt.

2. Grimkjeld boede först syd ved fjældene tæt ved Ölvusvandet på en gård som siden blev hedende Grimkjeldstad; han havde et betydelikt godord[1]), var en rig og mæktig hövding, men sagdes ikke altid at være god at kommo tilrette med. Efter sin kones död flyttede han til gården Ölvusvand, da dette sted syntes ham fordelaktigere, og boede der siden så længe han levede. Han kaldtes almindelig Grimkjeld gode.

Högne hed en mand, der boede på Hagavik tæt ved Ölvusvandet. Torbjörg hed hans kone, og de havde en datter ved navn Gudrid, der var en vakker og vennesæl pige. Högne var ikke af nogen stor æt, men han var en dyktig mand; derimod var hans kone af bædre slækt; dog levede de vel sammen. De stod sig meget godt.

Valbrand Valtjovsön hed en mand der boede på Brejdabolstad i nordre Röjkjardal. Val-

brand havde en sön, der hed Torve. Denne æt havde også godord. Torve var en klog og navnkundig mand. Hos dem levede der en mand ved navn Sigurd. Han var i slækt med Torve, og blev kaldet Sigurd Torvefostre; han var en meget dyktig mand, og flink i de fleste idrætter. Valbrand havde desuden en datter, der hed Signy. Hun havde været gift med Torgejr Finsön fra Midtfjæld, men han var död. De havde en sön, der hed Grim; han var en dyktig mand og opvokste hos sin moder. Signy boede på Signyarstad tæt ved Brejdabolstad, Hun var en mandig kvinde, ordsnar, höjsindet og skarp. Hos hende opvokste en mand ved navn Grim med tilnavnet den lille; han var Signys fostersön og en flink gut; rask og forstandig i alt.

Torvald hed en mand, der boede på Vatnshorn i Skoradal; han var en stor og stærk mand. Torgrima hed hans kone og var meget troldkyndig. Indride hed deres sön; han var en stor og flink mand. Torgrima overlevede sin mand, men da hun var bleven enke, tog hun bolig på Hvam i Skoradal, og blev en rig og anseelig kone.

3. En sommer red Grimkjeld gode, som han plejede, til tings, og gik en dag med et stort fölge ind i Valbrand godes bod [2]). Valbrand modtog ham vel, ti Grimkjeld var tidligere kjendt med ham. De

satte sig ned og begyndte at tale sammen. Grimkjeld tog da tilorde: "Så er mig sakt for sandt, Valbrand, at Du har en datter, som heder Signy og er en statelig kvinde; hende vil jeg begjære tilække, dersom Du vil give mig hende." Valbrand svarer: "vitterlikt er det os, at Du er af god æt og rig på gods og selv en meget hæderlig mand; ti vil jeg give mit samtykke hertil." Udfaldet af samtalen blev således, at Valbrand fæstede Grimkjeld gode sin datter Signy, og at brylluppet blev bestemt at skulle være om to måneder syd på Ölvusvand. Torve Valbrandsön havde ikke været på tinget, men da Valbrand gode kom hjem, sagde han sin sön, hvad der var sket. Torve svarer: "Liden vækt tykkes mine råd at have, siden jeg ikke skulde blive adspurkt i en sådan sag. Ikke synes dette gifte, som Du har udset til din datter, mig lige så hæderlikt, som det synes Dig, og Signy vil ikke blive meget fornöjet med at få en mand, der er både gammel og stivsindet."

Signy spurkte nu sin trolovelse og udlod sig ikke synderlig derom. Da söskendene traf hinanden, viste Torve sig meget fortrydelig over dette gifte. "Bestandig holdt vi meget af hinanden", — sagde han, — "og nu er jeg ikke meget om, at Du skal gifte dig ud af herredet med Dit gods." Hun svarer "Jeg ved her

et godt råd, broder; ikke skal Du rygge dette giftermål, men jeg skal overdrage Dig alt mit gods, dog således at Du skal udrede min hjemmegift sådan, som min fader har bestemt; der vil da vist blive 20 hundreder [3]) tilovers, og dette vil jeg give Dig som en vennegave, dog med undtagelse af de to klenodier, som jeg af alt sætter störst pris på; det ene er mit gode smykke, og det andet min hest Svartfakse." Torve blev fornöjet herover, og talte nu venlikt til hende.

4. Nu bereder man sig til bryllupsfærden. Kol fra Lund, en mægtig hövding fra söndre Röjkjardal, var en af de mest hædrede gjæster. Ham bad Valbrand om at möde på hans vegne og tage sig af gjæsterne, fordi han selv var så gammel, at han ikke vovede at rejse, og Torve vilde ikke. Kol gav sig da på rejsen med bruden, og var de da 30 mand i fölge. De gjæstede på Tverfjæld i söndre Röjkjardal. Grim den lille, Signys fostersön, skulde passe hestene, medens de var der, men om morgenen, da han skulde se efter dem, fandt han ikke Svartfakse, Signys hest. Grim for da nord over fjældet for at lede efter dem til Flokedalen, han fulkte sporet i det duggede græs og fandt hesten död i et lerfald der i dalen. Han tog båndet af, som han havde haft om benene på den om natten, for så tilbage og siger Signy, at hendes gode hest var död, og hvorledes det var

gået til. Hun svarer "dette er såre ilde og monne ikke spå godt; jeg vil vende hjem igjen, og ikke fare længere" Kol svarede, at dette var ugjörelikt, og at det ikke gik an at vende om igjen fra slig en færd for sådan årsags skyld; — således skede det, som Kol vilde: de farer alle sammen, og kommer til Ölvusvand. Grimkjeld havde alt mange gjæster der, og det blev et staselikt gjæstebud. Bruden tede sig vel og værdigen. Efter endt gilde for Kol og de andre gjæster hjem, men Signy med sin fostermoder Tordis og Grim den lille blev der tilbage. Grimkjeld havde givet Kol gode gaver og talede venskabelikt med ham, men han syntes, at Valbrand og Torve havde gjort liden ære af giftermålet, siden de ikke var komne til brylluppet. Han fik også höre hvad Torve havde sakt, men gjorde dog intet derved. Der var således stille mellem dem. Grimkjeld var strid af gemyt, og Signy udlod sig ikke meget, og der var således intet godt forhold, ti den enes venner var ikke den andens. Den eneste var Grim den lille, der stellede det så, at bægge likte ham vel. Således gik det nu det förste år.

5. Om våren kom Grim den lille til at tale med Signy; han sagde, han vilde drage bort. "Jeg tykkes det er vanskelikt således at gå mellem eder," — sagde han, — "og derfor er det bedst, at vi skilles medens det endnu er vel på bægge sider."

Signy svarer: "derom må Du först tale med Grimkjeld og höre hvad han siger, ti da vil Du få bædre vilkår. Jeg vil gjærne at Du skal få det godt, og jeg tror han er dig gunstig stemt." Dette gjör nu Grim. Han taler med husbonden og siger at han vil drage bort, dersom han tillader det. Grimkjeld svarede: "Det er mit råd, at Du bliver her hjemme og Du skal få det bædre end för; ti Du trænger meget til Signy og vi trænger også meget til Dig for at böde på vort ulige sindelag." Grim gjorde så og blev hjemme hos dem det år, og var de bægge vel tilfredse med ham. Men sednere hen talede Grim atter til husbonden, at han nu bestemt vilde bort, men Grimkjeld sökte ivrig at afholde ham fra at flytte. "Så bed mig Gudrid Högnesdatter på Hagavik tilækte", siger Grim, "hvis Du vil, at jeg skal blive hos Dig." Grimkjeld svarer: "kostbar gjör Du dig nu, ti stor forskjel er der mellem Eder; Du ejer intet og Högne er meget rig." Grim sagde: "vel kan Du dog bevirke det." "Pröve skal jeg derpå" svarede Grimkjeld. Han rejste nu til Hagavik og blev vel modtaget der; han begjærer Gudrid tilække for Grim — "det er at sige om ham, at han er en forstandig mand, og flink i alle idrætter; han vil blive til megen hjælp ved dit gårdsbrug og sætte meget i gang, som behöves derved; Du begynder nu at drage på årene, og jeg synes der-

for, Du kunde behöve en slig svigersön." Högne svarer: "Ofte har Du vel sökt min hæder i höjere grad end nu, — dog skal kvinderne selv have mest at sige i denne sag." Grimkjeld sagde at han ikke skulde behöve at lægge meget gods til udstyr — "for övrikt", — sagde han, — vil jeg ikke overtale Dig; Du skal selv råde for din datters giftermål, men det er min mening om Grim, at han vil blive Dig til megen nytte." Enden blev at Grim skulde få Gudrid. Deres bryllup stod på Ölvusvand, og alt gik godt. Æktefolkene forliktes vel; de blev på Ölvusvand den vinter og bægge familier kom særdeles godt ud af det med hinanden. Om våren vilde atter Grim og hans kone flytte; han sagde det til Signy, men hun bad ham tale til Grimkjeld derom, og sagde, at da vilde alt gå bedst, hvis han lod Grimkjeld råde. Han gjorde så og sagde til husbonden, at han vilde bort. Grimkjeld svarer: Jeg får da gjöre Dig tilpas heri, og lade det ske, som Du önsker, ti det antager jeg sikkert, at Du er en mand, som vil have lykken med Dig." Grim kjöpte sig da jordvej syd for Klupt, hvor han kaldte det Grimstad, og boede der siden. Grimkjeld forskaffede Grim alt det lösöre, han behövede, for at sætte hus; men Högne betalte for jordvejen. Grim erhvervede sig snart gods; det gik, som man siger, at der ligesom vokste 2 hoveder på alt det, han

ejede, og snart fik han det bedste lov iblandt bönderne.

6. Det er fortalt at Signy Valbrandsdatter engang drömte en dröm: hun tyktes at se et stort træ i sin og Grimkjelds seng, meget fagert, og med så store rödder, at de strakte sig omkring i alle husene der på gården; men blomster syntes hun ikke der var så mange på det, som hun vilde. Hun sagde drömmen til sin fostermoder Tordis, og denne udlagde den så, at hun og Grimkjeld skulde få et barn, der skulde blive stort og anseelikt, og at hun monne tro det vilde blive et svenbarn. — "Han vil tykkes mange anseelig formedelst sin snare opkomst, men ikke skulde det undre mig, om der ikke vokser mange blomster på hans vej, inden han ender, siden Du syntes at hint store træ ikke var så fuldt af blomster, som Du vilde; næppe tror jeg, at han vil komme til at besidde sine frænders kjærlighed i nogen höj grad."

7. Lidt efter födte Signy et svenbarn, som blev kaldet Hörd. Han blev snart stor af vækst og væn af ansikt og udviklede sig meget tidlig; dog kunde han ikke endnu gå alene, da han var 3 vintre gammel, og dette tyktes folk var forunderlikt, så udviklet som han for resten var i alt andet.

Grimkjeld var en ivrig afgudsdyrker. Engang var der offerhelg på Ölvusvand; Signy sad

på en stol midt på salsgulvet og havde noget at bestille; hendes gode smykke lå på hendes knæ. Drengen Hörd stod ved stokken[4]) og gik nu for förste gang fra stokken hen til sin moder, og kastede sig i hendes fang. Smykket faldt ned på gulvet og brast i 3 stykker. Signy blev heftig vred og sagde: "ilde var din förste færd; mangen værre vil fölge efter, men værst vil dog din sidste færd blive." Grimkjeld kom i det samme ind i stuen og hörte hvad hun sagde. Uden at sige noget greb han drengen, og blev så vred over hvad hun havde sakt, at han ikke vilde at han skulde være i huset længer. Han for hen til Grim og Gudrid, og bad dem tage med Hörd og fostre ham op hos sig. De sagde, at de gjærne vilde det, tog med glæde mod barnet og tyktes det at være en god sending. Et år för havde Grim og Gudrid fåt en sön, som de kaldte Gejr. Han blev tidlig stor og væn, dog stod han i alle dele tilbage for Hörd. Bægge vokste nu op sammen og blev snart de kjæreste venner.

Signy blev endnu mere misfornöjet efter dette, end för, og der herskede nu et endnu mere spændt forhold mellem hende og Grimkjeld. Atter drömte hun en dröm, at hun så et stort træ, ligesom för med svære rödder og mange grene; men fuldt af blomster. Denne dröm tydede ligeledes Tordis så, at hun atter skulde föde et barn; det skulde

være en datter, og efter hende skulde leve talrige efterkommere, da træet syntes at have mange grene; — "men alle de blomster, som Du tyktes at se på træet", — sagde hun, "betyder at en religiónsforandring vil komme, og at hendes efterkommere vil antage den lære, som da bliver forkyndt, og vil den være bædre."

8. Efter tinget om sommeren bad Signy Grimkjeld om lov til at fare nord at besöge sine frænder. Han sagde, at hun skulde få lov hertil, men at hun ikke måtte være borte længere end en halv måned. Hendes fostermoder Tordis og 2 tjenestekarle fulkte med hende til nordre Röjkjardal. Torve tog vel imod dem, og bad hende blive hos ham vinteren over; ellers, sagde han, vilde han tro at hun ikke holdt af ham længere. Hun sagde, at hun ikke havde lov at være borte længer, end en halv måned, men Torve svarede at hun ikke behövede at akte herpå, og endelig gav hun efter for hans bönner og tilskyndelser. De rejste omkring i gjæstebud om vinteren, og engang da de var til gilde nede på Bö, döde Signys fostermoder pludselig og blev begravet på et sted som siden kaldtes Tordisarholt tæt ved Bö. Signy tog sig meget nær heraf; siden rejste hun tilbage til Brejdabolstad. Kort efter blev hun barnesyğ, og havde meget ondt. Torve talede til hende og sagde, at han altid havde troet at hendes gifter-

mål vilde före til ulykke, og at han aldrig havde kunnet udstå Grimkjeld. Hun svarede, at hun anede, at det snart vilde være forbi med hende. Hun födte et möbarn; det var både stort og vakkert. Torve vilde ikke lade barnet overöse med vand[5]) för det viste sig, hvorledes det gik med Signys liv. Hun döde straks efter i sengen. Nu beredte Torve sig til at lade barnet udsætte; han bad sin fostersön Sigurd tage barnet og gå til Röjkjadalsåen med det og dræbe det der. Sigurd sagde, at dette var helt ilde gjort, men vovede dog ikke at nække at gjöre hvad Torve böd. Han tog barnet og gik afsted med det. Han syntes det var så vakkert, og nænnede derfor ej at kaste det ud i åen, men tog vejen op til Signyarstad og lagde barnet ned i gårdsleddet i det håb, at det snart vilde blive fundet. Signys sön af förste ækteskab, Grim, stod udenfor huset og så dette; han gik hen, tog barnet op, og gik ind med det. Han bad sin kone Helga at lægge sig syg og lod sige at hun havde födt dette barn. Han overöste det med vand og kaldte det Torbjörg.

Lidt efter rejste Grim til Brejdabolstad. Han så en mængde mennesker fare af gårde; disse fulkte Signy til graven. Torve sagde Grim hans moders död. "Dig vil jeg overlade alt hendes efterladenskab", sagde han, "vistnok skulde vi egentlig udlevere det til Grimkjeld, men Dig under jeg dog

bædre.“ Grim takkede ham. Derefter jordede de Signy og for hjem. Nu traf Sigurd Grim; han sagde at Torve sikkert vilde lade sin vrede ramme ham, når han fik vide at han havde reddet barnets liv. “Jeg skal sige Dig hvad Du skal gjöre,“ – svarede Grim, – “jeg skal hjælpe Dig at komme bort fra Island, og således lönne Dig for hvad Du vovede.“ Han sendte Sigurd syd til Öjrar og gav ham 2 heste hvoraf den ene var med læs; derefter rejste Sigurd udenlands. Anden dag efter kom Torve til Signyarstad og spurkte hvi Helga lå tilsengs; ti han vidste ikke af at hun var syg. Han kjendte nu barnet igjen og sagde: “altfor djærft var det dog, at I vovede at opföde det barn, som jeg lod udsætte.“ Helga svarede: ”altfor nær var dette barn Grim, og det var rimelikt at han måtte redde det.” Torve spurkte hvor Grim var; hun sagde, han var gået ud til folkene. Torve gik did og fandt Grim; han var yderst forbitret; han sagde at Grim havde været höjligen djærv, og spurkte om han vidste noget til Sigurd; han sagde at denne havde forskyldt straf, fordi han havde forandret hans bestemmelse, og at Grimkjeld vel havde fortjent slig forhånelse af ham. Grim svarede at han havde sendt Sigurd vest til fjordene for at komme bort. Torve blev vred herover, men turde dog ikke lade barnet dræbe, ti det var mord at dræbe börn efterat de var overöste

med vand. Han tog barnet med sig hjem og overgav en trælkvinde det til opfostring. Intet gav han det til klæder og heller ikke vilde han tage trælkvinden af arbejdet [6]).

9. Sigmund hed en mand, der gik fra hus til hus og tiggede med sin kone og sin sön Helge. Som oftest opholdt de sig i gjæsteherberget [7]), hvor de kom, når ikke Sigmuud var inde for moro skyld. Denne höst kom Sigmund til Brejdabolstad; Torve tog godt mod dem og sagde: "ikke skal I være i gjæsteherberget, ti jeg synes godt om Dig Sigmund, og anser Dig ret for en lyk kelig mand.“ Han svarer: "ikke skulde Du dog gjöre nar af mig om Du også syntes så.“ Torve sagde, at han vilde gjöre ære af ham og få ham til at fostre et barn for ham. Sigmund svarer:“ der er forskjel nok på os, så at jeg vel kan fostre barn for Dig, ti det er sakt, at man er dens undermand hvis barn man opfostrer.” Torve sagde: "du skal före pigebarnet til Ölvusvand.“ Dette lovede Sigmund; han bandt barnet på ryggen og gik bort med det. Alt dette gjorde Torve for at forhåne Grimkjeld; derfor anså han denne mand passelig til at bære pigen omkring; og vilde ikke bruge nogen bædre mand dertil end Sigmund, fordi han troede at det nödvendigvis skulde gå Grimkjeld nær til hjærte, når slig en mand overleverede ham barnet. Sigmund blev nu godt

modtagen hvor han kom, ti alle syntes de måtte gjöre vel imod Grimkjeld godes datter og den som havde hende med sig; derfor drog Sigmund den længste vej omkring Andakil og Melahverv; hele vejen udenom Næs, om Grindavik og Ölvus. En dag om aftenen kom Sigmund til Ölvusvand; han var da meget våd og forfrossen. Han satte sig nederst ved dören, men Grimkjeld sad i sit höjsæde og havde sit sværd liggende over sine knæ. Han spurkte hvem det var som var kommen. Sigmund svarede: "det er Sigmund, din barnefostrer, gode bonde, og din datter Torbjörg, et herlikt barn." Grimkjeld udbröd: "Nej hör hvad landlöberen siger; Du skulde være mit barns opfostrer Du elendige tigger! Ikke er Torves fiendskab mod mig enkelt: först dræber han moderen, og nu sender han barnet for hver mands dör." Grimkjeld vidste alle Torves anslag, og derfor vilde han ikke tage imod barnet, men böd Sigmund pakke sig det forteste han kunde, hvis han ikke vilde piskes eller lide en endnu værre medfart. De måtte således straks forföje sig bort igjen med barnet og vanvördede det nu, ti nu tænkte de ikke mere på at få nogen fordel af det. De havde nu ondt ved at finde ophold, og Sigmund syntes at han havde taget sig vand over hovedet, idet han tog imod barnet for Torve. En dag ved dögurd kom de

til Grimstad, og sagde til Grim at de havde et spædbarn med sig. Grim sagde han vilde se dette barn som der gik så megen tale om. Sigmund svarede at han nödig vilde löse barnet, da han havde ondt ved at få det til at blive rolikt igjen; men Grim bad ham ikke bryde sig derom og barnet blev således löst og vist Grim. Han sagde da: "visselig er dette Signys barn; det har ganske hendes öjne, og andet vilde hun tiltro mig, end at jeg skulde se på at hendes barn blev båret for hver mands dör, når jeg kunde forhindre det; stor skam tilföjer Torve alle dette barns frænder og sig selv med. Nu vil jeg, Sigmund, sagde han, tage dette umyndige barn til mig." Sigmund blev meget glad derover. Han blev på Grimstad den dag og for siden ned til Botnsheden. Det sagde mange at Grim monne have gjort en vovelig gjærning her, formedelst Grimkjeld godes stolthed.

10. Ved fardagstid om våren red Grimkjeld gode hjemme fra, ud i Ölvusegnen om Hjalle forbi Arnarböl op efter Floe i Odgejrshole; derfra til Grimsnæs; han besöktc Laugardal og rejste så hjem. Alle de bönder han traf stævnede han til sig til Midtfjæld med 2 nætters frist, ti Grimkjeld havde godord over alle disse distrikter. På Midtfjæld mödte 60 af hans tingmænd. Grimkjeld sagde dem hvor hårdt Torve havde fornærmet ham, og

at det nu var hans akt, at fare hen og indstævne Torve. Alle tyktes dette naturlikt. De rider nu til Brejdabolstad. Torve var ikke hjemme, men var faren nord til Hvitåside. Grimkjeld stævnede Torve for anslag mod Torbjörgs liv og til at udrede Signys hjemmegift; han stævnede sagen til altinget og red derpå hjem. Der var nu lidet som folk mere talede om end denne sag mellem Grimkjeld og Torve.

Da Grim den lille på Grimstad spurkte dette, for han ud til Röjkjavik til lovsigemanden Torkild måne. [8]) De kom på tale om Grimkjelds sag med Torve. Grim spörger hvad ende han troede det vilde tage med dem; Torkild svarede at han syntes det så fortvivlet ud, da bægge var så stridige folk. Grim sagde da: "jeg vilde gjerne, at Du skulde tage Dig på at forlige dem ti Du er både en forstandig og retsindig mand." Torkild svarede: "denne din anmodning viser at Du er en rettænkende og brav mand, og derfor skal jeg så meget heller pröve på at få dem forlikte. Grim takkede fordi han vilde forlige dem og sagde: "betale Dig skal jeg fordi Du vil forlige dem;" — han lagde et hundrede i sölv i hans skjöd. Torkild takkede ham — "men læg vel mærke til," — sagde han, — "at jeg siger jeg håber at bringe et forlig i stand, men jeg lover det ikke." Grim

svarer: "det har mere at betyde hvad Du siger at Du håber, end hvad de fleste andre folk lover fuldt ud." Grim for nu hjem med så forrettet sag; det led nu mod tinget, og man kom sammen meget mandstærke på bægge sider. Grim var på tinget; han opsökte Torkild måne, og bad ham virke til forlig, – "det vilde være meget ærefuldt," – sagde han, – "om han kunde få forlikt disse hövdinger." Torkild bar sig nu således ad: han opsökte först Grimkjeld og brakte talen hen på hans sag. Grimkjeld svarer "kort er det at berette: i alt mellemværende mellem mig og Torve vil jeg ikke vide af noget som helst andet opgjör end selvdom, med mindre det i forvejen bliver fastsat at han i intet tilfælde skal slippe med at erlægge mindre end 12 hundreder; tre alen regnet på ören." Torkild tilböd sig nu at påkjende deres sag: "I kan selv begribe," – sagde han, – "hvortil dette vil före; det bliver til åbenbar ufred, hvis I ikke bliver förlikte, og jeg vil stå den bi som mest fölger mine ord; min stemme vil have noget at betyde, og dette er mere, end alt hvad der er Eder imellem." Grimkjeld svarede: da: "dertil giver jeg mit samtykke at Torkild skal påkjende vor sag; han er bekjendt som retvis i alt." Nu så Torve at han heller ingen anden udvej havde, og siger derfor også, at han samtykker heri. Torkild sagde nu: "det er min

kjendelse og dom, at Torve skal udrede til Grimkjeld 6 hundreder 3 alen på ören, og have henstand i 6 vintre og så udrede 6 hundreder til," — denne afgjörelse var, sagde han, sådan som ham tyktes retvisest at være. Grimkjeld svarer: "vistnok må jeg finde mig i denne afgjörelse, eftersom jeg selv har underkastet mig samme, men altfor ufordelaktikt synes mig dog udfaldet er blevet. Dette gods skal tilhöre min sön Hörd, og det skal han have i arv efter sin moder." Torve sagde at han ikke vilde udrede til Hörd dette gods, hvis han ikke blev skikkeligere end hans fader. Grimkjeld svarede, at han ikke kunde vide hvorledes det vilde gå, men sagde, at det dog ikke vilde hjælpe Hörd, om det også sandedes her, hvad der almindelig siges, at man gjærne mest slækter sine morbrödre på, ti Du er ikke enhammet, [9]) siger han, og det tykkes mig værre end intet, hvad han skal have af Dig." Da blev der megen allarm. Bægge parter var ilde tilfredse med afgjörelsen, men det blev dog overholdt at kalde. Således forlöb det år og et til. Da begjærede Grimkjeld sig til kone Sigrid Torbjörnsdatter fra Skålmarnæs; frieriet blev vel modtaget, ti Grimkjeld ansåes for en anseelig og ætstor mand, om også noget tilårs. Han fik hende altså; deres bryllup stod hjemme hos Grimkjeld på Ölvusvand, og var meget staselikt. De

levede meget vel sammen og Grimkjeld sad nu i rolighed.

11. **Illuge Rolfsön** hed en mand som boede på Holm på Akranæs; han var en stor og stærk mand og ejede store rigdomme. Illuge for til Ölvusvand, for at bejle til Turid, Grimkjelds datter med den förste kone. Grimkjeld optog frieriet vel, da han kjendte Illuge, og pigen blev ham fæstet. Hörd var ikke tilstede ved denne overenskomst. To måneder efter skulde brylluppet stå der hjemme på Ölvusvand. Da den fastsatte tid var kommen, drog Illuge hjemmefra med 30 mand; med ham var Torstejn Öksnabrod fra Saurbö, en anset bonde, og Tormod på Brekka fra Hvalfjordstrand. De ankom til Ölvusvand tidlig på dagen. Illuge spurkte: ”hvor er Hörd, jeg ser ham ikke, eller er han ikke buden?” Grimkjeld svarede at Hörd naturligvis var en selvbuden gjæst, – ”men særlig har jeg riktignok ikke indbuden ham,” sagde han. Illuge svarede at det dog ikke var passende, og red hen til Grimstad. Dörene var igjen der; de bankede på. Gejr gik til dören og spurkte hvem det var. Illuge nævnte sit navn, og spurkte efter Hörd. Gejr svarede at han var inde. Illuge sagde: ”så bed ham komme ud, ti jeg vil tale med ham.” Gejr gik ind og kom ud igjen med den besked, at Hörd lå og var syg. Illuge gik da ind, siden

Hörd ikke vilde gå ud, og spurkte ham hvorledes det var med hans sygdom. Hörd svarede at det ikke var farlikt. Illuge sagde da: "gjærne vilde jeg at Du skulde fare med mig til mit bryllup og blive min ven." Hörd svarede at derom kunde han have talt för, dersom han havde anset det så meget værd; – "nu vil jeg ikke fare," – sagde han, – "ti lidet har I brudt Eder om mig i denne sag." Illuge kunde ikke få andet end studse svar af Hörd og måtte ride bort igjen med så forrettet sag. Lidt efter talte Gejr til Hörd: "det var mere passende at vi for til bryllupet; jeg skal finde heste til os." Hörd svarede at han bröd sig ikke stort derom. Gejr bad ham gjöre det såvel for hans bön, som for sin egen hæders skyld. Hörd gjorde da så; de red efter dem, og da de traf hinanden blev Illuge meget glad, og lod ikke mærke på sig, at han erindrede de store ord, Hörd tidligere havde brukt. De red nu til gilde og blev vel modtagne. Gjæstebudet var præktikt og anseelikt; da de forlod det, red de alle ifölge sammen til Vilborgkilden, der skilte vejene sig. Illuge tog da til orde: "her må vi nu skilles Hörd; jeg vilde nu gjærne at vi skulde være gode venner, og her er et skjold som jeg giver Dig." Hörd svarer: "min fosterfader Grim har våben nok," og kvad en vise, hvori han ytrer, at Illuge

nok kan komme til at behöve sine våben selv. Illuge sagde da: "så tag da denne ring som en vennegave af mig, siden Du ikke vil have skjoldet." Hörd tog mod ringen, der var et kostelikt klenodie. "Jeg ved ikke hvorledes det er", — sagde Hörd, — "men det er noget som siger mig, at Du ikke vil opföre Dig som en brav frænde imod mig; dog det vil vise sig sednere." Derpå skiltes de; de talede ikke meget sammen, men var dog venner for öjeblikket. Da Hörd kom hjem sagde han til Torbjörg: "Dig vil jeg give denne ring, som jeg fik af Illuge; ti Dig elsker jeg mest af alle. Mind Dig denne gave, når jeg er död, ti jeg ved at Du vil leve længere end jeg." Torbjörg svarede med dette kvad:

Bliver Du broder
af våben bidt
eller fældet på val
og jeg vide det får;
Din bane da skal
— det jeg lover for vist —
mine farlige anslag
döden forvolde.

På denne tid var Hörd 12 vintre gammel. Han kunde da måle sig i kraft med de stærkeste mænd der i egnen. Således henled tiden til Gejr var bleven 16 og Hörd 15 år gammel; han var da et hoved höjere end de fleste andre mænd.

Ingen synsforblændelser virkede på ham, men han så alle ting i deres rette skikkelse. Han var meget hårfager og stærkbygget, svömmede fortræffelikt og var en idrætsmand i alle dele. Han var hvid af hud, lyshåret, undersat og för; med en krum næse, blå, spillende og noget rullende öjne, hærdebred og smal om livet, med svære arme, små födder, i alt velvoksen. Gejr var noget mindre stærkbygget, men dog var der næsten ingen som var hans jævnlige. Han var også en udmærket idrætsmand, skjönt han ikke kunde komme op imod Hörd.

12. Den samme sommer kom der et skib ud til Island, og lagde til ved Öjrar. Ejeren af dette var en vikværing ved navn Brynjolf Torbjörnsön. Der var 30 mand ombord, og de kom til Island kort för altinget. Brynjolf red til tinge og opholdt sig i Grimkjeld godes bod. Han talte ofte om at han skulde have lyst til at se Hörd, "ti jeg har hört så meget," – sagde han, – "om hans skjönhed og flinkhed." Det traf sig nu også således, at Hörd kom til tinget i fölge med Gejr, ti disse to fostbrödre elskede hinanden så inderlikt at de aldrig skiltes ad. Han og Brynjolf traf hinanden nu; Brynjolf sagde, at ikke havde ryktet talt for meget om hans skjönhed og anstand; "mig tykkes Hörd," – siger Brynjolf, – "at det vilde være meget passende for Dig at

rejse udenlands og være med konger og jarler; jeg vil være din ven, og afstå den halve del i mit skib." Hörd svarer: "stor godhed udviser Du mod en ubekjendt mand; jeg takker Dig for dit tilbud, men kan dog ikke love at drage udenlands, förend jeg får midler til rejsen, ti endnu har jeg altfor lidet." Gejr siger: "fordelaktikt er tilbudet fostbroder! og sömmelikt tykkes mig dette at være; jeg råder Dig til at beslutte at rejse." "Ikke tör jeg bede Grimkjeld om understöttelse," siger Hörd. Gejr svarer: "sig ham kun opriktig dit önske; han elsker Dig höjt; og modtag med tak hvad Brynjolf byder Dig." Nu farer de fra tinget, og da Hörd kom hjem, sagde han sin söster Torbjörg, hvad der var sket. Hun sagde at Brynjolf havde vist sig som en brav mand. Gejr opmuntrede fremdeles Hörd til at rejse, og bad ham tage Helge Sigmundssön med sig som sin fölgesvend. Torbjörg svarer: "det vil jeg frarå de; mig synes som om hele Sigmunds slækt bringer uheld med sig, og aldrig kan jeg forvinde den forbitrelse, som jeg er bleven opfyldt af, siden de bar mig for hver mands dör." Hörd siger: "heller ikke jeg synes om denne Helge, da hans slækt har brakt den störste skam over os." Helge bad meget om at få blive med, og Gejr understöttede ivrig hans bön, så at enden alligevel blev, at Helge skulde få blive med

dem. Hörd sagde, at de skulde se, de engang vilde komme til at angre denne beslutning. Derefter bad Hörd sin fader om gods til rejsen, og bad om 60 hundreder; deriblandt 20 hundreder i rödbrunt vadmel [10]. Grimkjeld svarede: "her kan man ret se din uforskammethed og begjærlighed," – han gik bort og sagde intet mere. Hans kone Sigrid sagde derimod, at hun tog hans taushed for samtykke, "ti det kan ikke være mere end han har bestemt dertil." Grimkjeld udredede også godset, og de förte alle varerne hen til Fjæld til Sigurd mule, og for straks efter om sommeren udenlands med Brynjolf, og kom i god behold til Bergen.

13. Kong Harald gråfeld rådede dengang for Norge. De sökte straks at få sig herberge, og dette lykkedes ved Brynjolfs hjælp, ti han gjorde dem alt det gode han kunde. Det traf sig engang, da Brynjolf var reden op i landet, at Gejr alene gik fra herberget med en skibspels på sig. Gejr så en skare folk og i spidsen for dem en mand i blå kappe. De traf sammen og hin mand spurkte Gejr, hvad han hed. Gejr sagde sit navn og spurkte igjen hvo de andre var. Den som var i spidsen for dem kaldte sig Arntor, og sagde sig at være kongemoderen Gunilds skatmester; de vilde kjöbe pelsen af Gejr, men denne vilde ikke sælge den; da rev en pelsen af ham. Gejr tog igjen, og greb

til sværdet. De lo og spottede ham; de sagde at han ikke havde holdt på sin pels. Gejr blev vred så vel over deres spot som over pelsens tab; han greb fat i pelsen, og således nappedes de en stund. Arntor greb nu fat i pelsen, og tænkte at rykke den fra ham, men i det samme trak Gejr sværdet og hug Arntor over armen ovenfor albuen, så at den rög af; han beholdt da pelsen og gik derpå hjem, da han havde skræmt de andre. Disse tog sig nu af Arntor, som blodtabet udmattede. Hörd spurkte, da Gejr kom hjem, hvi der var blod på hans sværd; Gejr sagde ham hvad der var sket. Hörd svarer: "det gik som man kunde vænte, men herved må nu gjöres noget." Arntor besvimede af blodtabet, og faldt om i armene på de hosstående og döde lidt efter af forblödningen. Hörd sender nu bud efter alle de Islændinger som var i byen, deriblandt var Tind Halkjeldsön, broder til Illuge svarte. De indfandt sig på öjeblikket, og var tilsammen 24 i tallet. Man blæser nu til möde i byen, og sender bud efter kongen, og siger han at en af hans mænd er dræpt. Kongen kom straks til og böd, at de skulde udlevere Gejr, som havde dræpt hans ven og hans moders skatmester. Hörd svarede: "ikke sömmer det sig for os at udlevere vor staldbroder til Eders våben; vi vil byde Eder selvdom, herre! for at Gejr skal beholde liv og

lemmer." Medens de talede, kom Brynjolf tilbage og sagde: "Herre! vis den nåde at tage imod böder for denne mand, og gjör dette såvel for Eders egen værdigheds skyld som af godhed for mig; ti mangen mand vil her miste livet, förend Gejr bliver dræpt." Kongen svarede: "for din skyld Brynjolf! skal jeg da forlige mig med Gejr og tage mod böder for mit vedkommende men ikke for min moders." [11]) Brynjolf takkede kongen; han udredede alle böderne for Gejr og gav desuden kongen gode gaver, ti han var meget formuende. Da kongen var dragen bort, sagde Brynjolf: "ikke tröster jeg mig længer til at beholde Eder her for Gunilds skyld. Jeg skal sende Eder öst til Viken til min fader Torbjörn. Han vil underholde og beskytte Eder. Hörd svarer: "Jeg stoler på din omsorg; Du er en brav karl." De for nu skyndsomt öst til Viken. Torbjörn modtog dem vel efter sin söns begjæring; de havde det godt der, og ansåes for udmærkede mænd; dog syntes de fleste at Hörds karaktèr ikke havde godt af omgangen med Helge. Ved vinterens begyndelse kom Brynjolf did öst. De sad nu alle sammen som gode venner. Men om våren sagde Torbjörn til Hörd og hans staldbrödre: "jeg vil nu sende Eder til Gautland til min ven Harald jarl med sikre jærtegn [12]) at han skal tage sig af Eder; ti jeg ved at Gunild snart

er væntende hid, og jeg tör ikke beholde Eder længere for hendes skyld. Hörd sagde at Torbjörn og Brynjolf skulde råde for deres færd, og de gjorde sig således nu rejsefærdige.

14. Da fostbrödrene var rejsefærdige skiltes de fra Torbjörn og hans sön med meget venskab, og holdt nu östover til Gautland. De traf Harald jarl, som tog vel mod dem, straks han så jærtegnene fra sin ven Torbjörn. Jarlen havde en sön ved navn Roar der lå på vikingstog, og en datter ved navn Helga der var en overmåde væn pige. Harald jarl gav Hörd plads nærmest ved sin side, på det sted hvor hans sön Roar ellers plejede at sidde; de opholdt sig nu der den sommer. Om hösten kom Roar hjem fra sit vikingetog; han blev vel modtagen og Hörd veg nu sæde for ham; snart blev Hörd og Roar de bedste venner. Således led det nu frem til julen. Den förste julekvæld, da man var kommen til sæde, stod Roar op og talede sålunde: "Her træder jeg frem og gjör det löfte [13]), at jeg inden en anden jul skal have opbrudt Sote vikings haug." "Stort löfte var det," – svarede jarlen, – "og ikke får Du være ene om det arbejde; ti Sote var en stor trold i levende live, og dobbelt så slem nu da han er död." Hörd stod da op og tog tilorde: "Monne det ikke være passende at fölge dit eksempel? Jeg gjör det

löfte at fare med Dig i Sotehaugen, og ikke fare bort förend Du." Gejr lovede at fölge Hörd did eller hvor som helst andetsteds han vilde fare, og aldrig skilles fra ham uden Hörd selv vilde. Helge gjorde det löfte at fölge Hörd og Gejr hvor de for, og ikke akte nogen höjere end dem, sålænge nogen af dem var i live. Da svarede Hörd: "ikke er det vist om det bliver længe mellem vores bægges endelikt; se nu til at ikke Du bliver årsagen til vores bægges undergang eller til flere andre mænds." "Det håber jeg" – siger Helge. Jarlen blev glad i Hörd, og sagde at han væntede, at hans sön Roars hæder vilde fremmes mest der hvor Hörd var med.

15. Da våren kom, drog Roar selv tolfte til Sotes haug. De red over en tæt skov, og etsteds fik Hörd öje på en liden skjult sti, som gik af fra hovedvejen gjennem skoven. Han fulkte denne sti indtil han kom til en opryddet plads, hvor han så stande et hus både stort og præktikt. En mand stod udenfor huset i en blårandet kjortel; han hilser Hörd ved navn. Hörd hilsede igjen og spurkte hvad manden hed; "ti jeg kjender ikke Dig," sagde han, "skjönt Du lader bekjendt ved mig„. "Björn heder jeg," – svarede manden, – "og jeg kjendte Dig straks jeg så Dig, dog jeg ikke har set Dig för; men en ven var jeg af dine frænder, og deraf skal nu

Du nyde godt; jeg ved at I har den akt at bryde Sote vikings haug; det vil ikke blive grejdt for Eder når I er ene om værket, men går det som jeg formoder at I ingen vej kommer med at bryde haugen, da kan Du komme til mig." Dermed skiltes de; Hörd red tilbage til Roar. De kom tidlig om morgenen til haugen og begyndte at bryde den op; om kvælden havde de nået ned til tömmeret, men morgenen efter var haugen lige hel som tilforn. Lige så gik det den fölgende dag. Da begav Hörd sig hen til Björn, og sagde ham hvorledes det var gået. "Det gik som jeg anede," – svarede denne, – "ti jeg vidste vel hvor stor en trold Sote var; her er nu et sværd som jeg vil give Dig; stik dette i haugåbningen, og se så til om haugen lukker sig igjen eller ej." Nu for Hörd tilbage til haugen. Roar sagde at de skulde vende om igjen og ikke have mere med denne djævel at bestille; dertil rådede flere. Hörd svarer da: "Ikke duer det således at fuldbyrde sit löfte: end skal vi gjöre et forsög." Den tredje dag for de atter hen at bryde haugen, og nåede igjen ned til tömmeret som för. Hörd stak nu sværdet Björnsnaut[14]) i haugåbningen; de sov nu om natten; og gik derhen igjen om morgenen; da havde intet forandret sig. Den fjerde dag nedbröd de alt langtömmeret, og den femte dag var de komne til dören. Hörd böd da sine mænd

vokte sig for den gufs og stank som strömmede ud af haugen, og stod selv bag haugen medens stanken var værst. To mænd omkom på stedet af den udströmmende stank, da de havde været nysgjerrige og ikke fulkt Hörds råd. Hörd tog da tilorde: "Hvo vil nu gå ned i haugen? mig synes det tilkommer nærmest den, som gjorde det löfte at overvinde Sote.“ Roar taug. Da Hörd nu så at ingen vilde stige ned i haugen, slog han 2 pæle ned i jorden, fæstede et reb til disse og sagde: "Jeg vil gå ned i haugen, dersom jeg får vælge 3 af de kostbarheder som findes i haugen, hvilke jeg vil." Roar sagde, han vilde tilstå ham dette for sit vedkommende, og alle de andre samtykkede også heri. Hörd sagde da at han vilde have Gejr til at holde i rebet, da han stolede mest på ham. Derpå for Hörd ned i haugen, og Gejr holdt i rebet. Han fandt intet gods i haugen, og råpte derfor til Gejr at han skulde fare ned i haugen til ham, og tage med sig ild og voks, – "ti bægge disse ting har en kraftig natur med sig."[15]) Roar og Helge skulde passe rebet. Gejr for da i haugen. Hörd fandt endelig en dör som de bröd op. Da blev der et stærkt jordskjælv; vokskjerterne udslukkedes og der strömmede en fæl giftig stank ud. Endelig blev der en liden lysning i en krog af haugen, og da så de et skib fuldt af meget guld. Sote

sad i stavnen og var rædsom at skue. Gejr stod i dören, men Hörd gik til og vilde tage godset.

Da kvad Sote:

'Hvad bevæged' Dig
Hörd, at bryde
höjlaktes grave
på Roars bön.
Aldrig jeg kummer
voldte i kampen,
svinged' ei våben
andre til sorg,

Hörd svarede:

Derfor jeg gik,
for draugen at finde,
drotten den gamle
sit gods at beröve:
aldrig i verden,
— alle det sige —
værre afskum
våben styred.'

Da sprang Sote op og for lös på Hörd. Det blev en hård dyst, ti Hörd var såre stærk; Sote tog så fast i, at kjödet knugedes sammen over knoklerne på Hörd. Han bad da Gejr tænde vokskjerten, og så se hvad indflydelse dette havde på Sote, men da lyset skinnede på denne, blev han afmæktig og faldt omkuld. Hörd fik da taget en guldring, som Sote havde på armen

den var et så kosteligt klenodie, at folk siger at aldrig er nogensinde så god en skat kommen til Island. Og da Sote mistede ringen kvad han:

Hörd mig raned
ringen den gode;
dobbelt så nödig
jeg den vilde miste,
som hestelæs fulde
af fagreste guld.
Bane vorde
skal den tilvisse
for Dig og alle
som den skal eje.

Hörd kvad:

End om jeg vidste,
forbandelser alle
fuldbyrded' bleve,
forgik alt godt;
dog, gamle afskum,
Du ikke skulde
beholde længer
den bölgens glans. [16])

"Det skal Du vide forvist," – kvad Sote, – "at den ring skal volde din og alle deres bane som får den i sit eje." Hörd bad Gejr holde lyset imod ham, og se hvor venlig han kunde være; men i det samme styrtede Sote til jorden og vilde ikke vænte på lysskinnet;

således skiltes de da. Hörd og Gejr tog alle kisterne med guld, og bar dem til rebet tillige med alt det övrige gods som de fandt. Hörd tog det sværd og den hjælm som Sote havde ejet; de var kostelige klenodier. De drog nu i rebet, men blev var at folkene var gået bort fra haugen. Hörd entrede sig nu op ved rebet og kom således ud af haugen; Gejr bandt godset fast i rebet og Hörd halede det op. Det er at fortælle om Roar og Helge, at da jordskjælvet fandt sted, blev alle de mænd forfærdede som var ude, på Roar og Helge nær, og disse måtte holde på de andre. Men da de traf hverandre, blev der et glædelikt fund; de tyktes at have fået Hörd og Gejr tilbage fra Hel selv. Roar spurkte Hörd hvorledes det var gået. Han kvad:

Ikke var rigdommens ejer
grejd eller let at betvinge.
Hård var kampen, jeg havde
hist med trolden i hulen.
Dog for lysskinnet klare
fæl blev Sote at skue;
endelig trolden dog måtte
bukke og styrte til jorden.

De for nu bort med sit bytte. Intetsteds fandt de Björn mere, og holdt folk det for vist at det monne have været Odin. Stor berömmelse tyktes Hörd at have indlakt sig ved sin

nedfart i haugen. Han sagde da til Roar: "nu tror jeg at have ret til at udvælge mig 3 klenodier, hvilke jeg vil." Roar sagde at så var det, og lagde til at han vel havde fortjent det. "Da vil jeg," - siger Hörd, - "vælge sværdet, ringen og hjælmen." Siden delte de alt det övrige gods, og blev alle vel forlikte. Ikke vilde jarlen have noget af godset da de böd ham deraf, men han sagde, at Hörd havde fortjent at få mest. De opholdt sig nu der det år, og blev holdte i stor ære.

16. Våren efter sagde Hörd, at han vilde tilbage til Island, men jarlen og Roar sagde at de önskede at han ikke skulde drage bort, og sagde at de syntes at hans ligemand aldrig var kommen til dem. Hörd sagde at han vilde blive på det vilkår, at han fik Helga jarlsdatter tilækte. Jarlen var vel tilfreds hermed, og Helga og Roar gav også sit samtykke. Hörd elskede sin hustru Helga höjt. Han havde da store rigdomme. Alle fostbrödrene Hörd, Roar, Gejr og Helge lå i viking om sommeren, og havde 4 skibe hvoraf hver styrede sit. De var heldige og erhvervede sig både megen rigdom og berömmelse.

17. Nu må vi vende tilbage til hvad vi för fortalte, at Sigurd Torvefostre drog udenlands fra Öjrar. Han kom til Norge, og opholdt sig der vintren over; men sommeren efter kom han i lag med nogle kjöbmænd og for syd til Dan-

mark; — den tid herskede der kong Harald Gormssön med tilnavnet blåtand. Sigurd kom i stor yndest hos kongen, da han viste sig at være en udmærket helt. Han tiltog snart både i rigdom og anseelse. Siden kom han i fölge med vikinger, og viste sig også der som en herlig helt; således gik det nogle sommere, indtil han endelig blev hövding for vikingerne; han rådede da selv for 5 skibe. En sommer sejlede han öst forbi Balegårdssiden[17]), og kom om kvælden til et sund, som heder Svinesund. De lå der om natten, og om morgenen vidste de intet ord af, förend der var kommet vikinger mod dem på 7 skibe. De spurkte hvo der rådede for dem. Da stod en mand både stor og sort op i löftingen[18]) på det ene skib og sagde, at han hed Björn blåside, sön af Ulfhedin Ulfhamssön; og spurkte hvem deres hövding var. Sigurd sagde sit navn. "Hvad vil I nu helst" — sagde den anden, — "enten gå löse i land med de klæder I har på, og overlade os skib og gods, eller slåes med os?" Sigurd svarer: "da monne vi heller vælge at værge vor frihed og ejendom, og heller falde med ære." De gjorde sig nu kampfærdige på bægge sider; der blev en heftig dyst. Sigurd ganger vel frem, men tilsidst blev dog alle hans skibe ryddede og tre af Björns. Da stod Sigurd ene tilbage og værgede sig længe, men tilsidst klemte man ham mellem skjolde,

og tog ham således fangen; dog var han först alene bleven 7 mænds bane. Det var da blevet kvæld. Hans hænder blev nu fast bundne, lænker lakte om hans ben, og 6 mand satte til at vokte ham om natten, ti om morgenen skulde han halshugges. Alle vikingerne havde gået i land og lakt sig til at sove. Sigurd spurkte om ingen vilde finde på nogen skjæmt. Vokterne svarede at det ikke var tid for ham at skjæmte, som skulde dö den fölgende dag. "Ikke ræddes jeg for döden," – svarede Sigurd, – "jeg skal kvæde Eder et kvad, hvis I vil." De svarede at de vilde det gjærne, og han kvædede da et kvad så at de alle sövnede ind[19]. Han væltede sig nu hen til en ökse som lå i nærheden, og fik derved skåret båndet af sine hænder; dernæst sparkede han boltene af sine födder, men sled derved af kjödet på bægge sine hæle. Siden dræpte han alle vokterne, kastede sig derpå i vandet, og svömmede over til den anden side; gik så tvert over næsset, ti han vovede ikke mere at nappes med vikingerne. Han så da at der på den anden side lå 4 skibe, og at besætningen havde tjældet på land. Han gik dristigen hen til tæltene; det var da ledet laukt ud på morgensiden. Han spurkte disse folk, hvem der var deres hövding; de svarede at det var Hörd, Roar, Gejr og Helge, og spurkte ham igjen hvo han

var; han sagde dem sit navn. Derpå gik han for Hörd, og fik nu at höre hvad ovenfor er fortalt; Hörd kjendte straks Sigurd igjen, og böd ham til sig. Sigurd modtog med tak tilbudet; han fortalte Hörd, hvor ilde det var gået ham, og bad denne hjælpe sig til ret over vikingerne. Hörd fandt dette ikke rådelikt, men lovede dog at gjöre, hvad han bad om. De gjorde sig da snarlig kampfærdige; udlossede ladningen af sit skib og fyldte det med sten i stedet; derpå roede de frem forbi næsset. Da vikingerne blev dem var, gjorde de sig straks rede, og tyktes nu at være ilde farne da Sigurd var borte. De kom nu i kamp. Fostbrödrene ginge hårdt frem, og Sigurd kjæmpede endnu upåklagelikt. Men da det led ud på dagen besteg Hörd det skib, som Björn blåside var på, og Gejr fulkte straks efter ham. Hver gik langs med sin side af skibet, og slog hvert eneste menneske ihjel alt fremmen for masten. Hörd var kommen akter for masten, da i det samme Björn blåside löber imod ham og hugger efter ham med sit tveæggede sværd. Hörd fik ikke skudt skjoldet for sig; derfor hoppede han baglænds tilbage over bjelken ved masten, men Björns sværd for så dypt ned i denne, at bægge ægge blev skjulte. Da Hörd nu så Björn bukke sig efter hugget, svingede han hurtig sværdet Sotanaut med bægge hænder, og hug så hvast til

Björn tvert over skuldrene, at han klövede ham lige ned til brystbenet. Således lod de Björn blåside sit liv. Imidlertid havde Geir dræpt hver mand ombord; Roar og Helge havde ryddet et andet skib og Sigurd det tredje, og nu tog vikingerne flukten på det fjerde skib. Her tog Hörd og hans staldbrödre stort bytte; de forbandt nu sine mænds sår. Sigurd helbrededes så vel, at han siden ikke havde noget mén af sine sår; han fulkte siden bestandig Hörd så længe han levede, og tyktes være en udmærket tapper mand. De sejlede nu hjem til Gautland, og sad der vinteren over og nöd god behandling.

18. Gejr fik nu lyst til at rejse til Island, og bad Hörd give ham orlov. Hörd bad ham råde og ikke glemme deres venskab. Helge og Sigurd blev tilbage hos Hörd. Gejr for da afsted; han fik först sent bör og kom öst til Viken, og tjældede i land om natten. Dette får Gunild kongemoder at vide, og sender sine mænd hen at dræbe Gejr. De kom om natten, huggede tæltstængerne over for dem, og fældede tæltet over dem. Gejr undslap alene med sine våben, efter at han först var bleven 9 mænds bane; han for til han traf Brynjolf Torbjörnsön. Denne skaffede ham ombord på et skib og forsynede ham med nogle rejsepenge. Det var folks tro, at Gunild havde hekset Gejr med troldomskunster til

Norge; hun var nu meget misfornöjet med at han var kommen undaf. Gejr satte nu tilhavs og kom om sommeren ud til Öjrar. Da var hans fader Grim död, og ligeledes hans morfader Högne på Hagavik. Gudrid og Torbjörg passede huset på Grimstad. Gejr drog did og var der om vinteren; men om våren kjöpte han sig jordvej på nedre Botn, flyttede did og stod sig godt. Derhen flyttede også Gudrid og Torbjörg.

19. Indride Torvaldssön og hans moder Torgrima nedsatte sig i nedre Skoradal, der som siden blev hedende Indridestad. Torgrima, hans moder, boede da på Hvam efter sin mand Torvalds död.

Den förste sommer da Gejr boede på Botn, kom der en mand ved navn Orm ud til Island. Han led skibbrud ved Vikarskejd ved Tjorsåen, og mistede alt sit gods; de var 15 mand ombord og vidste ikke nogen tilflukt. Orm havde för været 2 vintre i Hvitå hos Indride; derfor red nu denne selv tredje syd at möde Orm, og sagde at han ikke vilde vide af at han skulde være i forlegenhed, og böd ham hjem med sig tilligemed alle hans skibsfolk. Orm modtog indbydelsen med taknemmelighed.

De red nu alle i fölge nordover, og kom i mörkningen til Ölvusvand. Grimkjeld hilsede dem, men böd dem ikke ind. Indride begjærede da

hans datter Torbjörg tilækte: "Du ved min herkomst og stilling bonde!" – sagde han, – "og jeg önsker hurtig at få dit svar." "Ikke kan jeg bestemme mig nu straks," – svarede Grimkjeld, – "sådant kan ikke afgjöres så hastikt." Intet udfald fik hans frieri den gang. Indride red til Hagavik om kvælden, men da han var dragen bort sagde Sigrid til sin husbonde Grimkjeld: "Det er dog meget besynderlikt af Dig, at Du ikke vil give din datter til Indride, som dog tykkes en höjst udmærket mand; lad dog nogle ride efter ham, og stå ikke din egen og din datters hæder i vejen." Grimkjeld svarede: "lader os gjöre som Dig synes." Der blev da sendt bud til Hagavik efter dem, og de kom tilbage med sendemændene, Grimkjeld tog nu overmåde vel imod dem; de taledes ved om giftermålet, og det blev nu afgjort at Indride skulde få Torbjörg, og at han skulde have 40 hundreder med hende; brylluppet skulde straks stå på Ölvusvand, men Indride skulde selv afgjöre det med dem som ikke var tilfreds med dette giftermål, af dem som ikke havde været tilstede. Indrid lod da sit fölge blive tilbage på Ölvusvand, og for selv tredje over Joraklev til Grimstad og derfra til Botn for at få Torbjörg i tale. Gejr var ikke hjemme. Det var manges tale at Gejr selv vilde haft Torbjörg; imidlertid havde hun intet imod dette gifte men fulkte med Indride; de

drog nu tilbage til Ölvusvand og gjorde i stand til brylluppet. Grimkjeld gik til Torgerd Hörgabruds[20]) tempel for at vinde gudernes beskyttelse for Torbjörgs giftermål, men da han kom til templet, var gudinderne i megen bevægelse og havde forladt alterne. Grimkjeld sagde da: "Hvad betyder dette? Hvad vil I? Hvem vil I nu give Eders beskyttelse?" Torgerd svarede: "ikke vil vi give Hörd vor beskyttelse, ti han har ranet vor broder Sote for sin gode guldring og tilföjet ham megen anden forhånelse; men Torbjörg vil vi give held, og over hende skinner et strålende lys. Men det aner mig at vi snarlig bliver skilte, og at dit endelikt er nær." Grimkjeld gik da bort og var höjst forbitret på gudinderne. Han for hjem efter ild og brændte op templet med alle gudebillederne, og sagde at de ikke oftere skulde sige ham harmsagn. Men om kvælden som mændene sad om bordet, döde Grimkjeld gode pludselig, og blev begravet syd for gården. Bestyrelsen af alle hans ejendomme tilfaldt Indride og Illuge, da Hörd ikke var i landet; men Indride vilde ikke modtage det mindste efter Grimkjeld uden alene Torbjörgs hjemmegift. Illuge overtog straks om hösten Grimkjelds bo, og om våren skiftede han med Sigrid. Hun beholdt gården Ölvusvand og tyktes en god husfrue.

21. Nogle vintre sednere kom Hörd Grimkjeldssön ud ved Öjrar med sin kone Helga og Sigurd Torvefostre og Helge Sigmundssön samt 30 mand. Da var Hörd 30 vintre gammel, og havde været udenlands i 15 år uafbrudt og erhvervet sig megen rigdom og berömmelse. Illuge den röde fra Holm kom ned til hans skib og böd Hörd til sig med alle hans mænd; han drog ham selv i möde og gjorde overmåde megen ære ad ham. Hörd tyktes dette et hæderlikt tilbud og modtog det med tak; han drog til Illuge med 25 mand; de blev beværtede hele vinteren med stor prakt, og Hörd var særdeles vel fornöjet. Illuge böd ham alt hans gods som han havde taget imod, men Hörd svarede at han havde större lyst til at kræve sit gods hos sin frænde Torve, og at han vilde fare at finde ham. Siden drog han selv tolfte til Brejdabolstad, traf Torve, og krævede sit gods. Torve svarede, at han ikke vidste om han havde noget gods at kræve, da han ikke var skikkeligere end hans fader. Hörd svarede at dette endnu kun lidet havde vist sig, og sagde at han fordrede godset. Derefter drog Hörd bort, og sagde Illuge, da han kom hjem, hvorledes det var gået. Illuge bad Hörd give efter, da Torve var en forslagen og selvrådig mand. Hörd svarede, at dette aldrig skulde ske, – "altid har han gjort os ondt," – sagde han, –

"og aldrig godt; jeg vil straks drage afsted og samle folk." Hörd red da om og samlede folk på Akranæs, og östenfor Kuledalsåen, og Illuge nord og vest på Höjnæs, Gardar, Felsakslar og Klavestad. De red nu op over Midtfjæld til Brejdabolstad. Torve var ude og modtog dem vel. Illuge talede for forlig, og sagde at de endelig måtte forlige sig, så nære frænder som de var. Torve sagde, at han nok troede at Hörd egentlig havde ret i sin påstand; – "han vil blive en stor mand," – sagde han; – "han har faret altfor ilfærdig frem; nu vil jeg indgå forlig med ham, og give ham jordvejen her; tilligemed gården vil jeg overlade ham 30 stykker kvæg og 30 husfolk; alt skal jeg skaffe til hus i denne vinter. Jeg vil se hvad mand han bliver; han skal selv svare for alt dette gods som han får, både gård og besætning." Illuge sagde at dette var et godt tilbud; Hörd tog derimod, og således blev de forlikte. Hörd flyttede did om våren, og Illuge udredede til ham alt hans gods. Hörds husholdning trivedes; han var gjæstfri og god mod fattigfolk; ingen prövede på at trætte med Hörd, men dog væltede han sig aldrig ind på nogen. Han boede der trende vintre.

22. Aud hed en mand som boede på Audstad, lige over for Upsalir hvor Torve nu boede, men længere nede. Han var en rig mand, men

af ringe herkomst og derhos egensindig og temmelig trættekjær. Sigurd hed hans sön. Han ejede tvende röd- og hvidbrogede hopper som han gjorde meget af. Illuge havde givet Hörd 5 hingster, da han forlod Holm, alle af sort farve; til disse fik Auds brogede hopper vane og löb bort fra sine græsgange. Hörd syntes det var ilde at Aud ikke skulde have nytte af sine heste; han havde ikke megen tvist med folk, men stod sig godt med alle. Den næste sommer gik det lige så: Auds hopper löb fra ham og bort til Hörds heste. Hörd bad ham da före sine dyr over fjældet, for at Auds hopper ikke skulde finde hans heste; så skede, men alligevel fandt dog Auds heste til Hörds. Det hendte en gang i höånnen, at Sigurd Audssön kom hjem fra hestene og ikke havde kunnet få fat på hopperne; da sendte Hörd Helge Sigmundssön for at hjælpe ham. Helge for med Sigurd og var i slet lune; han sagde at Aud alene voldte slig fortræd og vanskelighed. Da han kom til hopperne, så han at drengen havde såret en hest; da sagde han: „Du mon være en slem dreng, Du skal ikke oftere fordærve gode ting.“ Han dræpte derefter drengen. Lidt efter kom Hörd til og sagde: „Du er et ondt menneske Helge at Du har dræpt denne unge dreng, og det sageslöst; Du havde fortjent at jeg nu

skulde dræbe Dig, men det kan jeg dog ikke bekvæmme mig til, skjönt det var bædre at Du ikke levede mere efter slig en ugjerning. Men dette vil volde din ulykke; nu er det indtrådt, som min hug for længst sagde mig, at der vil ske et drab som vil volde vores bægges bane og flere andres dertil, med hvad andet som nu kan komme, og af skjæbnen er bestemt.“ Hörd kastede en kappe over liget, og gik derefter först hjemom og straks efter til Audstad. Netop som Hörd kom vestenfra til gården, kom også Aud hjem nordenfra; de traf hinanden og Hörd sagde: „en stor ulykke er hændet, men mod min vilje: din sön er dræpt. Nu vil jeg byde Dig selv at bestemme böderne [21]), og således vise at jeg tykkes det at være helt ilde som nu er sket. Alt skal jeg straks udrede, og da vil de fleste sige, at et hæderligere udfald kunde Du næppe vænte som sagen nu står.” Aud svarede: „nu har jeg netop været hos min ven Torve gode og overdraget ham sagen; han har lovet mig at forfölge den til det yderste, og det ser jeg grant, at det nu går Eder Brejdabolinger helt ilde.” Hörd svarede: „ilde gjorde Du da du satte mig og Torve sammen; nu skal Du undgjælde det.” I det samme trak han sværdet Sotanaut og hug Aud og hans huskarl ihjel, idet han klövede dem midt ad. Så vred var Hörd bleven, at han opbrændte går-

den med alt hvad der var, og 2 kvinder med som ikke vilde gå ud. Da Torve spurkte dette, sagde han at dette var en uhört misgjerning, som aldrig nogen för havde vovet at begå mod hans venner, men han lagde til at det nu ikke var rådelikt at komme Hörd for öjne. Da han derfor en gang spurkte at Hörd ikke var hjemme, drog han til Brejdabolstad og stævnede Hörd for denne sag til altinget, og for så hjem. Da Hörd spurkte dette, sendte han Helge syd til sin svoger Indride, og bad ham fare til tinge og svare i sagen og byde forlig; han sagde, at han på grund af fiendskabet med Torve umulig kunde bekvæmme sig til selv at byde noget forlig. Helge drog afsted, traf Indride og sagde ham Hörds ord. Indride svarer: „jeg har netop lovet Illuge den röde at fare til Kjalarnæstinget for ham; men derimod vil jeg indbyde Hörd her hjem til mig." Helge svarer: „mindre maktpåliggende er det nu om Du farer til Kjalarnæstinget, end at Du svarer for din måg, så ypperlig en mand som han er. Du er en lumpen karl." Torbjörg sagde: „det kunde vel have ladet sig gjöre, hvis en skikkelig mand var kommen med ærindet; men nu kan være, det ikke bliver noget af; det er også fra Dig at hele denne ulykke er kommen." Helge for hjem; han sagde ikke Hörd noget om Indrides indbydelse, men sagde kun at han ikke havde villet yde ham

nogen bistand. Hörd sagde intet videre derom, men kvad den vise:

Svigted' mig gjorde min svoger
så gjör han og imod andre;
lidet man kan på en sådan
lite i farlige sager.
Bædre trives det bolde
Torgrimas barn i sin rede.
Slem er karlen den smukke
nu, og slemmere bli'r han.

Da folk nu kom til tinget, og det led mod sagernes pådömmelse, spurkte Torve om der var nogen, som vilde byde böder på Hörds vegne. „Jeg vil tage imod böder hvis nogen byder", – sagde han, – „men ikke kan jeg bekvæmme mig til, skjændigen at lade sagen fare aldeles". Ingen svarede, og således blev da både Hörd og Helge dömte fredlöse. Han og Torve mödtes ikke den gang.

21. En stund derefter drog Hörd med alt sit gods til sin fostbroder Gejr på Botn. I forvejen brændte Hörd alle huse på Brejdabolstad, og höet med; han sagde, at Torve ikke skulde blive rig af hvad han der fandt; 36 år gammel var Hörd da han blev fredlös. Alle hans husfolk for med ham til Gejr, og der havde de tilhold. Torve ytrede sig utilfreds med at Hörd skulde være i behold, men vovede dog ikke at gå imod ham.

Det blev kostbart for Hörd og Gejr det år; de havde mindre at tage til end de behövede, og Gejr passede ikke længer sit hus så godt som för. De slaktede af livfæet så at de næppe havde nok til folkene om sommeren. Om hösten efter havde de slaktet hele besætningen alene på nogle få kjör nær. En vintermorgen lidt för julen vækkede Gejr Helge; han stod hurtig op, og de drog da over fjældet til Vatnshorn i Skorradal. Bonden der var ikke hjemme, da han var i et bryllup hos Kol på Lund i Röjkjardal. Gejr sagde da: „nu må vi skaffe noget til huse, som vi bedst kan; enten må Du nu holde vakt, eller og gå ind i fjöset. Helge valkte at holde vakt, men Gejr gik ind i fjöset og löste kvæget. Der sad 2 mænd inde i höladen og spillede tavl; der brændte lys hos dem; den ene sagde: „er kreaturene löse i fjöset?" Den anden svarede at det måtte være kvindfolkene, som ikke havde bundet fæet; da gik den ene ud og vilde se efter, men da Gejr så dette, löb han til og dræpte ham. Da den anden syntes han blev længe, gik han ud, men da han kom i ladedören gik han samme vej som den förste; Gejr dræpte også ham. Siden ledede de ud en syvårsgammel okse; men da de kom hjem til Botn, blev Hörd meget misfornöjet, og sagde at han vilde drage bort dersom de vilde stjæle. „Mig synes da", - sagde han, - „at det

er meget bædre at rane dersom det ikke kan være anderledes." Gejr bad at han endelig ikke måtte skilles fra ham for denne sags skyld: "Du skal ene råde for alt", sagde han; således blev det da at Hörd ikke drog bort. Men da kvinderne på Vatnshorn kom i fjöset om morgenen, tyktes det dem underlikt at alt kvæget var kommet lös. De troede at rökterne måtte sove og bandt derfor kvæget, men da de så kom til ladedören fandt de dem liggende döde. Nu blev der sendt bud efter husbonden som kom hjem; der blev nu megen tale om denne sag. Ikke vilde Hörd at man skulde bruge oksekjödet, forinden der var bleven sendt en mand til Vatnshorn for at sige sandheden om Gejrs færd. Så siger også nogle, at Hörd monne have udredet böder til bonden for hans folk og for oksen, og derfor var det vel at der ikke blev gjort mere af den sag.

22. Kolgrim den gamle, sön af Alf herser fra Tröndelagen, boede på Ferstikla på denne tid; han var en af Islands förste bebyggere. Kolgrim sendte bud til folkene på Botn, at de skulde fornöje sig sammen med boldspil og andre lege. De begyndte da hermed og holdt ved frem over julen. Botnsfolkene kom oftest til kort, ti Kolgrim stellede det så at de andre fik fordelen i legene. Botnsfolkene brukte meget skotöj da de ofte var i vejen; således blev der da

til sidst gjort sko af oksehuden. Det tyktes folk, som om Kolgrim havde villet efterforske hvorledes det var gået med oksen, og at det var derfor han havde fået disse lege i stand. Nu troede han at gjenkjende oksehuden på deres födder, og deraf blev de kaldte oksemænd. Det gik dem fremdeles ilde i legene, og da de kom hjem taledc de om at de tyktes det gik dem galt, og at de nu snart vilde holde op med at lege. Hörd satte dem hårdt irette herfor, og sagde at de kun var nogle uslinger, når de ikke turde hævne sig, og at de ikke duede til andet end til at gjöre ondt. Til Hörd var da også kommen Tord kat og Torgejr gyrdilskjæg, som også var en fredlös mand. Nu lod Hörd sig gjöre kasteklodse af horn om natten, og da de andre så at Hörd vilde afsted at lege, var de alle færdige, skjönt de för havde været uvillige. Önund Tormodssön fra Brekke var stillet mod Hörd; han var en vennesæl mand og meget stærk. Legen var meget hård, og inden kvælden lå der 6 mand döde af de andre, men ingen af Botnsfolkene [22]. Derpå gik de hver til sit; alle de andre fulkte med Önund, men da de var komne nær ved Brekke, bad han dem gå forud da han vilde binde sine sko igjen, men de vilde ikke forlade ham. Han satte sig da hårdt ned og döde i det samme, og blev begravet der på et sted som siden blev hedende Önundshaug.

Ikke blev der givet Hörd eller hans mænd sag for dette. Torstejn guldknap boede da på Tyril; han var en rig mand, men mistænkelig, slug og underfundig. Torvald blåskjæg boede på Sand; han var en gild og dyktig bonde. Ræv Torstejnssön hed en mand; han boede på Stykkisvold i Brynjedal; han var gode og en rig og anset mand. Torbjörg kjætte hed hans moder; hun boede på Risar, var meget troldkyndig og kunde godt galdre. [23]) Kjartan hed hans broder; han boede på Torbrandstad; han var stor og stærk, af et ondt gemyt og slem at drages med i alle dele; derfor var han meget forhadt af almuen. Orm hed en mand, sön af Torer på Hvam; han var en vennesælmand og flink arbejder. Alle disse var imod Botnsfolkene.

23. Om sommeren spurkte Hörd fra tinget at man tænkte på at samle sig mod dem, og dræbe dem. De så nu og, at alt kvæget var fortæret, og at de blev nödte til at plyndre. Gejr opfordrede dem til at forskanse sig, og da, sagde han, skulde man sent få angrebet dem. Hörd svarede at han troede maden begyndte at skorte, og rådede til at de hellere skulde sætte sig fast på en holme, som lå i Hvalfjorden udenfor Dögurdarnæs ved udlöbet af Blåskjægsåen; den havde stejle strandbredder og var af omfang som et skikkelig stort kve*) Did flyttede de under

*) ɔ: malkeplads.

tinget med al sin ejendom. De tog en stor færge fra Torstejn Öksnabrod på Saurby, en seksåret båd fra Tormod på Brekke og en fireåret sælskindsbad fra Torvald blåskjæg. De byggede sig en stor skåle; mod nord vendte dens ene ende og den anden mod sönden. På sydsiden gik den lige hen til klippeskrænten, så man netop kunde gå mellem denne og dören på den nordre gavlvæg. Alene fra nordsiden var de tilgjængelige. Midt på den vestre væg var dören, og på den kant var der gravet löngange i jorden. Det var deres lov, at enhver som var fraværende længere end 3 nætter skulde styrtes ud over skrænten; alle skulde være pliktige at fare hvor Hörd eller Gejr vilde, når disse selv var i farten; de havde delt syslerne mellem sig. Alle husene på Botn havde de nedrevet og brakt tömmeret ud på holmen; denne blev siden hedende Gejrholm efter Gejr. Hundrede og åtti mand var på holmen når de var flest; men aldrig var der mindre end åtti, når de var færrest. Disse er nævnte: Hörd med sin kone Helga jarlsdatter og sine sönner Grimkjeld og Björn, der da var to år gammel; Gejr, Sigurd Torvefostre, Helge Sigmundssön, Tord kat og Torgejr gyrdilskjæg; han lagde de værste anslag af alle holmsmændene og opmuntrede til alskens ugjerninger. Nu strömmede alle ugjerningsmænd did, og svor ed til Hörd og Gejr at være

dem og de andre hulde og tro. Torgejr gyrdilskjæg og Sigurd Torvefostre med tolv mand hentede vand fra Blåskjægsåen i sælskindsbåden, hvilket de heldte i et kar som de havde stående ude på holmen. Således gik det nu nogen tid.

24. Torbjörg kjætte gjorde sig til af, at aldrig holmsmændene skulde gjöre hende nogen skade, ti hun stolede paa sin troldomskyndighed. Men da dette spurktes ude på holmen, sagde Gejr at han havde lyst at pröve dette, og begav sig selv tolfte afsted efter tinget; Tord kat var med ham. Men da de kom ned i dalen, så de kvæget var drevet nord over fjældet, som skiller mellem Brynjedal og Botn. Gejr satte da 2 mand til at passe på færgen, og Tord kat sad oppe på skrænten og holdt vakt. Men da Torbjörg kom ud, mærkede hun ved sin troldom og fremsynethed at der var kommet et skib fra holmen, og samlede derfor sit svöb op og rystede det over hovedet. Derved opstod der et tykt mörke over Gejr og hans mænd. Nu sendte hun bud til sin sön at han skulde samle folk; han kom også selv femtende uvæntende over Tord kat i mörket, greb og dræpte ham. Gejr kom med sine mænd ned til söen; da tog mörket af, så de kunde se tydelikt, og nu kom Ræv med sine folk mod dem. Alle Gejrs fölgesvende blev dræpte, men kun 3 af Rævs. Gejr blev hårdt såret, men kom dog

ombord og over til holmen. Hörd spottede ham meget for hans færd, og sagde at han dog ikke havde kunnet vinde bukt med kjætten. Helga forstod sig godt på lægekunsten og helbredede Gejr for hans sår. Folkene på holmen blev forskrækkede over dette, men straks Gejrs sår var forbundne gik Hörd selv ombord selv tolfte, og for straks over til Brynjedal og sagde at han endnu havde lyst til at pröve kjætten; to mand blev satte til at passe skibet, og med de övrige drog han afsted at opsöge kvæget. Torbjörg rystede atter sit svöb, og sendte bud til Ræv, og sagde at nu vilde det være godt om de kunde træffe holmsmændene, ti nu var den hårfagre mand selv med dem, som tyktes at være deres fornæmste hövding. Ræv kom også selv sjette, men Torbjörgs troldom formåede intet over Hörd; de for frem efter sin bestemmelse, dræpte kvæget og brakte det ombord medens Ræv og hans folk så derpå, og da de havde fuld ladning roede de tilbage til holmen og således skiltes de den gang.

25. Da det var ledet lankt ud på sömmeren, for Hörd med 23 mand til Saurby, ti Torstejn öksnabrod havde gjort sig til af, at hans tryllekyndige fostermoder Skroppa kunde mage det så, at holmsmændene ikke skulde få gjort dem nogen skade. Da de kom til landet, satte de 7 mand til at passe farkosten, men 17 gik op. De så da en stor

tyr oppe på strandbredden ovenfor nöstet; den vilde de tirre, men Hörd sagde at de ikke skulde gjöre dette. Alligevel gik 2 mand hen imod oksen: den ene lige mod dens hoved, og den anden på siden af den. Studen stangede til bægge sider, og bægges spyd for tilbage mod dem selv, og bægge mændene fandt sin bane. Da sagde Hörd: "gjör nu som jeg siger, ti her går ikke alt til som det synes." Nu kom de til gården. Skroppa tilligemed Torstejns dötre Helga og Sigrid var hjemme, men Torstejn selv var til sæters i Kuvallardal. Skroppa lukkede alle husene op, men forblindede synet for dem så, at der hvor hun og pigerne sad på pallen, troede de andre at se 3 spande; Hörds mænd talede om at åbne disse, men Hörd forböd det. Derpå for de nord fra gården, og vilde se efter om de kunde finde noget kvæg; nu så de en purke löbe nord over fra gården med tvende grise; den gik de imod. Nu tyktes de se en stor skare folk fare imod dem med spyd og i fuld rustning; da vendte purken og grisene örene syd efter. Gejr sagde da: "lader os vende tilbage til vore farkoster; vi kan ikke stå os mod denne overmakt." Men Hörd bad dem dog ikke rende så snart, för de endnu havde set noget. I det samme löftede han en stor sten op og slog dermed purken ihjel. Da så de at Skroppa lå död der og Torstejns dötre stod over hende;

det var grisene de havde set. Straks Skroppa var död, så de at det var en flok kvæg som kom mod dem, men ingen mænd. Dette kvæg drev de ned til söen, dræpte det og læssede det ombord i færgen. Gejr tog Sigrid med vold, og derpå for de ud på holmen igjen. Skroppa blev begraven i Skroppeklöften mellem Saurby og Ferstikla.

Torstejn guldknap sad i fred for holmsmændene; de havde sluttet en hemmelig overenskomst med ham, at han skulde sætte alle dem som kom alene over til holmen, og åbenbare dem alle landfolkenes anslag. Han havde svoret dem ed at være dem tro i alle ting, og ikke svige dem; men de havde forpliktet sig til aldrig at rane fra ham.

26. Om vinteren för julen for de tolv i tallet til Orm på Hvam, og kom der noget ud på natten. Orm var ej hjemme, men var dragen etsteds hen i forretninger. Bolle hed hans træl; han havde altid at passe huset, når Orm selv var borte. De bröd stavburet op, udtog varer og födemidler, og tog med sig Orms kiste hvori hans kostbarheder var; med alt dette drog de bort. Bolle tyktes, han havde båret sig helt ilde ad, som ikke havde våget over stavburet, og sagde at han vilde hente kisten tilbage fra holmsmændene eller i modsat fald lade sit liv. Han bad sige bon-

den, at han skulde indfinde sig selv attende nede ved nöstet den fjerde dag derefter, og ikke tale til nogen derom. Bolle gjorde sig nu færdig; han tog udslidte sko og en ussel kappe på sig, lå i Brynjedal den förste nat, men holdt sig borte fra husene. Han kom til Torstejn guldknap og kaldte sig Torbjörn, sagde han var en fredlös mand, og vilde ud til Hörd og give sig i lag med ham. Torstejn satte ham over til holmen, og da Hörd og Gejr så ham, sagde Gejr at de burde tage imod ham, men Hörd sagde at han troede det var en spejder. Gejr fik dog råde; han aflagde ed til dem og derpå optog de ham. Han sagde dem meget nyt fra landet, men sagde dog at han var sövnig, lagde sig ned og sov om dagen. Gejr kunde ikke få kisten op; de spurkte da Torbjörn hvad han rådede dem til at gjöre. Torbjörn svarede at det ingen sag var, da der intet andet var i den, end bondens smedjeredskab; — "af dette ran af eder holmsfolk" — sagde han — "vil Orm ikke have stor skade, da det blot er hans redskabskiste der er kommen bort. Jeg var på Mosfjæld den gang, da ranet spurktes" — lagde han til — "jeg skal gjærne bringe kisten tilbage igjen hvis I vil." Gejr tyktes det var lidet værd at beholde den kiste, når der ikke var andet end blot smedjeredskab i den. Torbjörn var to nætter der og talede for dem at de skulde levere kisten tilbage. Hörd

var intet om, at de skulde akte på Torbjörns råd; han sagde der kom blot ulykke deraf, men Gejr vilde dog råde, og en nat for de 6 i fölge til Orms nöst; de bar kisten op på land og ind i nöstet, hvor de satte den ind under dækket på Orms skib. Nu råpte Torbjörn på folkene som lå skjulte der, at de skulde stå op og gribe tyvene; de for da op og sökte ind på dem. Gejr greb nu en stump af en åre som lå der, og slog om sig til alle kanter og værgede sig mandigen; han nåede også skibet, men 4 af hans mænd blev dræpte; Orm tog sin færge og roede efter Gejr. Da Gejr var dragen afsted fra holmen, tog Hörd til orde der hjemme: "det kan være at Gejr kan behöve folkehjælp nu; man kan ikke vide hvorledes det er löbet af med ham og denne Torbjörn." Han tog en båd og roede ind ad fjorden, og kom netop til i det samme som Orm holdt på at forfölge Gejr. Nu snuede Orm hastig om og sökte til land; Gejr for tilbage med Hörd til holmen. Orm gav siden Bolle frelse og jordvej på Bollestad, og skaffede ham alt hvad han behövede til sin husholdning; der boede han siden og blev en rask og velstående mand.

27. Efter tinget om sommeren for Hörd og Gejr med fire og tyve mand en aften ud med en færge, og landede lige udenfor Holm. De lod 6 mand på fartöjet og de 18 gik op, og drev kvæg

bort fra Akrafjæld. Hörd så en mand gå ud på Holm i skjorte og linnedbukser; det var i solrenningen. Hörd kjendte Illuge, ti han kunde kjende folk bædre end nogen anden. Nu bemærkede også Illuge deres færd og sendte straks bud til Gard og Höjnæs og Kuvold, at man skulde samle folk; han gik ej mod dem förend han havde samlet 30 mand. Da Hörd så der samledes folk, bad han Gejr vælge hvad han helst vilde, enten at slå kvæget ihjel, gjöre det i stand og lade prammen, eller og at gå imod Illuge og hans mænd og holde dem borte. Gejr sagde han helst vilde gjöre kvæget i stand. Hörd sagde: "nu valkte du også mest efter mit sind; jeg er bædre skikket til dette; jeg skal selv tolfte gå mod Illuge og skal vi stedse være lige mange, men I som steller med kvæget må sende os forstærkning efter hvert som nogen bliver dræpt af mine folk." De var 14 i færd med kvæget. Nu begyndte kampen mellem Hörd og Illuge; det blev meget berömmet hvor mandigen Hörd værgede kvæget, ti Illuge og hans mænd gik hårdt på. Der samledes meget folk til Illuge så at de til sidst blev 40 mand, men Hörd havde ikke mere end 12; nu blev hans mænd hårdt sårede ti folkemonnen var for stor. Sigurd Torvefostre kjæmpede mandigen som altid, og Helge Sigmundssön stod sig og brav. Torgejr gyrdilskjæg ladede færgen, og Gejr var ikke sen til at

dræbe kvæget og gjöre det til. Ni mand faldt for Hörd, för end de fik ladet færgen; men idet de vilde stige ombord sökte landsfolket hvast ind på dem, og der faldt igjen 6 mand inden de kom ombord. Hörd havde fået et sværdhug, og alle var noget sårede. Illuge lod nu samle skibe, men Hörd havde i forvejen ödelakt alle store fartöjer. Hörd havde nordenvinden mod sig; da forbandt de sine sår og roede langs med nordsiden af landet om Katanæs og Kalmansåvik. De lagde nu ladningen af på et skjær, ti vinden var dem for hård. Gejr vilde med én mand blive der tilbage, men Hörd syntes det var galskab at udsætte sig således. Hörd holdt nu med færgen ind ad fjorden; da hvilede de, ti de havde svær ladning uaktet de havde vendt. Illuge sökte nu fast ind på Hörd og hans mænd, men disse holdt frem for næsset. Da gav Hörd næsset navn og kaldte det Katanæs, ti det tyktes ham som mange både [24]) for der. Straks Illuge var kommen efter angreb han dem. Hörd sagde da: „hårdt söger Du nu efter måg! dette sagde mig min hug forlængst, som nu er indtruffet.“ Illuge svarede: „meget galt har Du også gjort!“ Nu blev der en hård dyst. Hörd forsvarede færgen på den ene side og seks mand på den anden. Men en stund derefter kom mændene fra holmen roende på 3 skibe og löb straks op på færgen. Nu trak Illuge sig tilbage, men

Hörd forfulkte ham ud igjennem fjorden. Brand hed en mand, sön af Torbjörn kol nede fra Midtfjæld; han kom ud på skjæret til Gejr og sloges med ham, og dræpte den mand som var hos ham. Gejr værgede sig drabelig, men Brand var selv syvende. Da kom Hörd til i det samme, og nu flyktede Brand. Hörd sagde, at Gejr ikke havde sviktet det som han havde lovet. De satte efter Brand og dræpte ham med 5 andre på et sted som siden blev hedende Brandsletten nedenfor skjæret på östsiden af Kalmansåen, men den sjette undkom. Hörd og Gejr flyttede nu alt byttet ud på holmen. Således led nu den sommer.

28. Efter julen den anden vinter for Hörd og Gejr med 40 mand op Ålptaskard til Svinadal og derfra til Skoradal. De lå i skjul om dagen, men om natten for de ned til fårehuset, og drev bort om morgenen 80 bukke som Indride ejede oppe ved Vatn. Da blev der ved troldom vakt et stærkt uvejr med snefald over dem, og da de kom under fjældet blev væderne som gik foran udmattede. Gejr vilde lade fårene fare, men Hörd sagde at han tyktes det var uhæderlikt at give sig således for nogle snefiller og lidt muggevejr. Hörd tog da en væder i hver hånd og drog i forvejen om fjældet, og derved fremkom en dyb fure; i denne drev de dyrene det ene efter det andet, og derefter blev denne vej siden kaldet Geldinga-

drag.*) Da de kom ned i Svinadal var der ingen sne; derfra for de til sit skib og dræpte der kvæget på et sted som siden blev hedende Gorviken**) og drog så ud på holmen. Således led nu den vinter.

Om våren for Hörd, Gejr, Sigurd Torvefostre Helge og Torgejr gyldilskjæg med 40 raske karle Ålptarskard nord til Indridestad, og skjulte sig i skovene til at fæet blev drevet til hagen. Svart hed den mand som passede kvæget, og han havde en liden dreng med sig. Hörd for hen til kreaturene og drev dem vesten for Vatn. Svart fulkte og med. De for over Geldingadrag i Svinadal; der dræpte de Svart og lagde sig så til at sove der oppe i dalen. Drengen drev nu kvæget tilbage medens de sov. Hörd lå vågen og så det under sit skjold; han lod drengen fare sin vej og sagde: „Far kun min gut! det kommer til bædre nytte hvad söster min har, end det som vi holmsmænd har.“ Gutten kom hjem og sagde Torbjörg Hörds ord: „det er stor skade på slig mand“, — sagde han, — „han gjorde vel imod mig, men hans folk dræpte Svart.“ Hun svarede intet. Dette sted kaldtes siden Kuhallardal, fordi kvæget der blev taget fra dem. Gejr vågnede og vilde fare efter kvæget, men Hörd sagde at de ikke skulde gjöre det. Derefter drev de sammen

*) geldingr betyder på oldnorsk en buk.
**) gor ɔ: hvad der er i tarmene på slaktede dyr.

böndernes svin i Svinadal; drev dem ned til stranden, dræpte dem der og brakte dem ud til holmen.

29. Den næste sommer under altinget for holmsmændene ind til Dögurdarnæs. De for Sildemandsvejen til Hvam i Skoradal, tog Torgrimas kvæg söndenfor Skoradalsvandet, og drev det syd over fjældet. Der var en abildgrå stud, som gjorde megen modstand og löb fra dem; så gjorde også de övrige; löb ud i vandet og lagde over der hvor det var smallest, og gik siden hjem til Hvam. Hörd sagde da: „kraftig er Torgrimas troldom, siden kvæget ikke engang skal kunne råde sig selv“. Torgrima havde sovet, men vågnede hastigen og så ud; og da hun så studen var våd, sagde hun: „svært har I nu haft det; dog ikke holdt storkarlene fast denne gang”.

Hörd spurkte nu sine staldbrödre, om de ikke skulde vælge anden stilling og beskjæftigelse. „Mig tykkes”, — sagde han, — „at vor stilling er slet, at vi ikke har andet at leve af, end hvad vi raner os til”. De sagde at det kom alt an på hans vilje. „Da vilde jeg, — sagde han, — „at vi skulde fare hen til kjöbmændene i Hvitá, og forelægge dem et af to vilkår: enten at de overlader os skibet, eller også vil vi dræbe dem. Gejr sagde at han var beredt hertil; — „dog” — lagde han til, — „vil jeg, at vi först skal in-

debrænde Torve Valbrandssön, Kol på Lund, Kolgrim den gamle, Indride og Illuge." Hörd svarede: „galt vil det gå med Eders store forsætter, og det er mest likt til at vi alle bliver dræpte, ti folk monne ikke længer tåle slig overlast som vi byder dem". De fleste rådede til ugjerningerne, og ingen vilde at de skulde se at få sig skib, uden Sigurd Torvefostre. Da sagde Hörd: "kan være at det nu skal opfyldes, som skjæbnen har bestemt og fastsat, så at det ikke nytter at sætte sig derimod; men lanktfra er det efter mit sind at ligge her som ugjerningsmænd længer". De for tilbage til holmen den samme nat, og var hjemme i 3 uger; derefter for de igjen tillands, 80 mand stærk. Hörd sagde at han vilde, de skulde indebrænde Illuge eller Indride — „ti de" — sagde han — "har altid været os meget imod, men aldrig været med os, i så stor nöd som jeg har været stædt". De for da om natten til Svinadal; lå i skoven om dagen, og den anden nat for de til Skoradal og skjulte sig der.

30. Den samme nat Hörd forlod holmen, drömte Torbjörg pa Indridestad at 80 ulve kom rendende mod gården; ild brændte af deres gab, og blandt dem var en hvidbjörn og han var især forfærdelig; de dvælede en stund på gården men rendte siden af gårde vest over ud på en holme, og lagde sig ned der. Indride sagde, at han troede dette

varslede at han kunde vænte holmsmændene til sig. Torbjörg svarede at hun troede at det var dem selv, og at de monne komme bradt. Hun bad Indride lede en bæk frem til gården og tække over den, ti hun sagde at hun altid plejede at drömme sandt. Så blev nu gjort. Torbjörg lod gjöre store röghuller, og lod alt godset bære op på tværbjælkerne, ti der stod vand mellem bægge væggene; hun havde heller ikke så få folk der. Noget efter ankom Hörd. Han gik i forvejen for de andre hen til huset og bankede på dören. Torbjörg gik til dören; hun hilsede sin broder vel og indböd ham til sig tilligemed hans staldbrödre, men bad ham skille sig ved alt det sammenlöbne pak han havde; ti da, sagde hun, vilde mange hjælpe ham. Hörd bad hende komme ud på gården til ham, og sagde hun skulde være velkommen hos ham, hvis hun vilde skille sig ved Indride. Hun svarede at dette vilde være skammelikt, og at hun ikke vilde skilles fra sin husbonde. Derefter stablede holmsmændene ved for dörene, og satte ild på gården; men de der var inde værgede sig med vand, og de fik ikke gjort dem nogen videre skade. Dette undrede Gejr. Hörd sagde: „jeg kan tænke at det er min söster, som har rådet for dette vandlöb". De sökte da efter, og fandt bækken som de ledede bort, men dog havde de vand nok inde i huset af det som var

löbet för. Hörd så en mand stå i et röghul med sin bue, og skjöd efter ham med et spyd så at manden fik bane. Da så de, der kom folk til gården som Torbjörg havde sendt bud efter, og nu sagde Gejr at de måtte trække sig tilbage, og dette havde Hörd heller intet imod. De drog da bort igjen, men ingen huse var nedfaldne på Indridestad. En stor skare folk kom nu, men holmsmændene for hjem og sad nu rolige en stund.

31. Bönderne lagde nu möde på Lejdvold ved Laksåen ved Grunnafjord. De vilde nu ikke vide længer af, at man skulde tåle alle de ugjerninger som holmsmændene udövede. Alle herredshövdingerne blev budsendte at de skulde komme til dette stævne; ligeså alle bönder og arbejdsmænd. Da Indride gjorde sig færdig at drage til mödet, spurkte Torbjörg hvor han aktede sig hen. Han sagde hende det. „Da vil jeg fare med dig," — sagde hun, — „ti Du skal vide at jeg er Dig tro". Han vilde ikke at hun skulde drage til dette möde, og sagde at det måtte være tunkt for hende at höre på hvad der blev talt. Hun svarede at det kunde hun vide för; derpå red Indride til mödet. Noget efter lod Torbjörg sadle sig en hest, og red i fölge med en anden mand til stævnet. Der var en stor mængde mennesker samlet og megen höjröstet tale; men da hun kom, stilnede det med ét og alle taug; da sagde hun:

„Vide tykkes jeg hvad Eders forehavende og hensikt er, men ikke vil jeg dölge Eder den beslutning som jeg har fattet, at jeg skal blive eller volde den mands bane, som dræber min broder Hörd.” Derefter red hun bort igjen. Til dette möde havde indfundet sig Torve Valbrandssön, Kol fra Lund, Indride, Illuge, Kolgrim, Ræv, Torstejn öksnabrod, Orm fra Hvam og mange andre hövdinger i herredet. Torve mælede da: „nödvendikt er det for de mænd som er tilstede her, og derom må alle samråde, at tage disse ugjerningsmænd af dage, ellers vil de förstaldeles udplyndre dem som bor i nærheden og derefter vil raden komme til alle de andre mænd i herredet. I kan se at de ikke monne skåne andre, når Hörd endog vilde indebrænde sine egne svogre. Lader os derfor ì hast fatte en god beslutning förend de kan få noget nys derom; dette er aldeles nödvendikt.” Illuge sagde, at deres ugjerninger var værre end at det nu kunde gå an længere; — „det er det allerværste pak som er kommet sammen der”, — sagde han, — „og jeg vil ikke akte noget svogerskab, ti jeg har spurkt at de har tiltænkt mig samme medfart som Indride.” Kolgrim sagde, at de som var nærmest endnu fölte den meste plage af dem, — „men ikke skal vi vænte længe“, — sagde han, — „för også de andre vil have samme ulykke på

halsen, om de og bor fjernere.“ Så talede de mellem sig. Ræv sagde at det mest kom an på at få sendt en mand ud til holmen, som kunde sværge dem ed, og forsikre dem om at han ikke tænkte svigefuldt mod dem, og som kunde forestille dem at det var alt landsfolkets önske, at de skulde fare bort fra holmen hvor de vilde, og så være forlikte med dem. Torve var især ophavsmand til dette anslag, og rådede dem derhos til straks om natten at ride ind ad fjorden for at ikke holmsmændene skulde bemærke dem; — „ti mig tykkes somme folk mistænkelige nede på Strand" — sagde han. De red også straks om natten; om morgenen åd de dögurd på den anden side af det næs som siden blev kaldet Dögurdarnæsset. Holmsmændene fik intet nys om samlingen eller om noget af anslagene mod dem.

32. Den samme morgen var Torgejr gyrdilskjæg og Sigurd Torvefostre med 10 mand ude med en skude for at hente vand. Da landsfolket blev deres færd var, sendte de Kol Kjallaksön med 24 mand imod dem. Da de mödtes flyktede straks Torgejr gyrdilskjæg med 6 andre, men Sigurd Torvefostre satte sig til modværge selv femte, og der blev en hård dyst. Sigurd værgede sig end mandigen, ti han var både stærk og våbenkyndig. De sloges så længe indtil alle Sigurds mænd var faldne, da havde han endnu

ikke selv fået noget sår. Torvald blåskjæg og flere andre sökte nu hårdt ind på ham, — da var 5 af Kols mænd faldne. Sigurd værgede sig end udmærket vel og fældede mange modstandere, dog blev han nu såret. I det samme löb Torvald blåskjæg ind på Sigurd og gjennemborede ham med sit spyd. Sigurd havde kjæmpet med en økse; denne kastede han nu efter Torvald så den ramte ham i hovedet, og bægge faldt döde om. Da var Sigurd bleven 9 mænds bane, og hans ledsagere havde fældet 3. I alt faldt der ved elvemundingen den gang 17 mand på bægge sider. Elven kaldtes siden Blåskjægsåen. Torgejr gyrdilskjæg standsede på Örnevandsheden, og skjulte sig i en hule på Fitjar og samlede sig folk, og opholdt sig der til Borgfjordingerne kom mod ham; da undveg han nord til strandene og der blev han dræpt som der fortælles i histórien om Alfgejr. [25])

33. Nu hörte hövdingerne efter, om der var nogen som vilde fare ud på holmen, men de fleste unddrog sig. Torve sagde at den vilde vinde megen berömmelse som vilde fare, og lagde til at det ikke var rimelikt at lykken vilde være med dem som var på holmen, formedelst alle deres ugjerninger. Endelig sagde Kjartan Kjættesön, Rævs broder, en forvoven og anset mand, at han vilde vove at fare dersom de vilde give ham ringen Sota-

naut til belönning, ifald Hörd blev dræpt; han havde også meget at hævne sig på holmsmændene for. Dette lovede de og ansá også ham for at være bedst skikket til dette hverv af alle dem som var der. Kjartan sagde da: „var det ikke bedst at tage båden til Torstejn guldknap; ofte har han brukt den til vor skade?“ Alle fandt dette rådeligst, og sagde at holmsmændene da sidst vilde fatte mistanke. Kjartan roede nu ud på Torstejn guldknaps båd; han var iført brynje under kjortelen. Da han kom ud på holmen, sagde han til Hörd at landsfolket vilde forlige sig med dem, og at Illuge og hans venner især havde bevirket at de var blevne fritagne for deres fredlöshed. Gejr troede dette, siden han havde Torstejn guldknaps bad, ti denne havde aflakt ed på aldrig at ville svige dem. Mange af holmsmændene vilde også gjærne bort og var kjede af at være der; de opfordrede til at man skulde fare afsted med Kjartan. Da sagde Hörd: „tidt og ofte har Gejr og jeg været af modsat mening, ti det har ofte ikke synets os det samme; mig tykkes at de har valkt en slet mand, når de har valkt Kjartan til at bære sådant fredsbud, af så stor viktighed som dette er på bægge sider; Kjartan og vi har også kun lidet været venner.“ Kjartan svarer: „dette skal vi ikke at mindes nu, ti det sömmer sig ikke for dem som bærer forligsmål; men sardt

er hvert ord jeg siger, og jeg vil sværge derpå hvis I da tror mig bædre. Hörd svarede at han ikke just så ud til at akte meget på en svoren ed, og lagde til, at hvis han rådede skulde Kjartan aldrig komme levende derfra. Imidlertid var alle for, at man skulde drage bort, og somme tog straks frakt med Kjartan. Hörd sagde at han ingenlunde vilde fare bort, og at han troede de snart vilde få at finde, hvor tro Kjartan vilde være dem. „Jeg tænker", — sagde han, — „at det ikke skal være ledet lankt ud på dagen förend I ikke længer vil være så vel tilmode." Kjartan syntes det var bædre, jo flere han kunde få med sig; mange steg ombord med ham, og han sagde at de næste gang selv skulde fare sine staldbrödre i möde. De drog nu bort fra holmen. Ikke kunde de se fienderne förend fartöjet var kommet frem om tangen. Men straks de var komne til land kom bönderne skarevis imod dem, og da de var komne op blev de alle grebne; en snor blev bundet fast i håret på dem og derpå blev alle halshuggede. Landsfolket glædede sig over at dette uværk gik så let, og tyktes nu grant at kunne se at de vilde vinde bukt med dem alle.

34. Anden gang roede Kjartan ud til holmen. Holmsmændene spurkte hvi deres staldbrödre ikke var med for at tage imod dem, men Kjartan svarede, at de var blevne så glade over

at have fået fred, at de havde sprunget legende i land. Gejr troede derpå og gik tilligemed mange andre ombord med Kjartan. Hörd frarådede det atter, og sagde det vilde volde deres ulykke; selv vilde han ikke fare. Helge Sigmundssön blev tilbage hos ham; ligeså Helga jarlsdatter og deres 2 sönner tilligemed 6 andre mænd. Gejr og de andre drog nu bort fra holmen, og Hörd tyktes det var helt ilde at Gejr vilde fare med Kjartan. Men da de roede frem om næsset så Gejr den mængde mennesker på land; han tyktes da at fornæmme at de måtte være svegne, og sagde: „ondt kommer af onde råd, men ofte bliver man det först for silde var; tidt har Hörd skjönnet det bædre end jeg, og nu tror jeg det ser nærmest ud til at vor onde fremfærd vil få en ende. Vel vilde det dog være om Hörd kunde undslippe, ti på ham alene er det större skade end på alle os andre.“ De var nu komne nær land; da löb Gejr overbord og gav sig til at svömme frem langs med fjældet. Orm hed en östmand, *) som var med Indride; han var en stærk mand, skjöd fortræffelikt med bue og var flink i alle idrætter. Han kastede et spyd efter Gejr, som traf denne mellem skuldrene og gav ham banesåret, Af dette værk fik han megen

*) Så kaldtes Nordmændene på Island.

ros. Det sted blev kaldet Gejrstånge, hvor Gejrs lig drev i land.

35. Helga jarlsdatter stod ude på holmen og så hvad der skede. Hun sagde det til Hörd og bad ham se, men det forekom ikke ham således; hun sagde det var en stor ulykke. Landsfolket lovede meget Kjartan, og sagde at hans ry vilde vokse meget af denne færd; samt sagde at nu var der ikke meget tilbage. Kjartan sagde at han anså det vovelikt nok at fare over igjen og lokke Hörd selv til at fare med. Han tog en seksåret båd og roede ud mod holmen. Hörd spurkte hvor Gejr var bleven af, eller hvorfor han ikke kom ham imöde. Kjartan sagde at han blev holdt tilbage i land indtil han kom, og at man så vilde forlige sig med dem alle på en gang. Hörd sagde: „meget tog Du Dig på Kjartan, når Du skaffer alle os holmsmænd tillands, og stor lön monne Du få derfor af landsfolket. Ieg vilde ingenlunde fare; altid har jeg troet Dig ilde, og dårlikt skulde man kunne se hvad der bor i en mand, dersom Du skulde mene det vel!“ Kjartan sagde: „Ræddere er Du da end dine mænd, når Du ikke tör fare tillands!“ Hörd kunde ikke tåle hans æggen, og sprang op med de ord, at han ikke skulde behöve at bebrejde ham for mangel på mod inden deres sammentræf tog ende. Hörd bad Helga fölge med, men hun vilde ikke ligeså-

lidt som deres börn, og sagde at nu viste det sig som sandt er, at ingen frælse er for fejg mand [26]) Helga græd da såre. Hörd steg ombord meget vred, og de for nu indtil de kom til et skjær, hvor Gejrs döde legeme flöd på vandet. Da sprang Hörd op og sagde til Kjartan: „Elendige skurk! kun kort skal Du glæde Dig ved din svig." Han hug til ham med sværdet Solanaut og klövede ham midtad lige ned til bæltestedet, så hans legeme med brynjen på faldt i tvende stykker. I det samme nåede fartöjet land; de blev da grebne alle som ombord var. Indride lagde först hånd på Hörd og bandt hans hænder hårdt fast. Då sagde Hörd: „hårdt binder Du mig nu måg!" Indride svarer: „det kunde Du vænte Dig; Du vilde jo brænde mig inde." Illuge sagde til Indride: „ikke har Hörd gode svogre, endog han har gjort meget ondt!" Indride svarer: „forlængst har han opfört sig så, at ingen slæktskabsbånd kan komme i betraktning mod ham." Han strakte sin økse frem og gav tegn til at en skulde slå Hörd ihjel, men ingen vilde; da gav Hörd et heftikt ryk og blev lös; han nappede öksen ud af hånden på Indride og hoppede ud over den tredobbelte kreds af mennesker. Helge Sigmundssön kom også lös og sprang straks efter, ham. Ræv steg til hest og red efter, men kunde ikke indhente dem. Da fik de troldsnarer om föddérne på Hörd, men han huggede dem to gange af sig. Tredje gang

fik de snarer på ham; da fik de stænkt ham ind, og slog nu kreds omkring ham. Atter sprang han ud over ringen og fældede först 3 mænd. Han havde Helge Sigmundssön på ryggen og satte tilfjælds; de andre satte hårdt efter ham. Ræv var den raskeste ti han var tilhest, dog vovede han ikke at angribe Hörd. Da fik Hörd igjen snare på sig og i det samme kom skaren ind på ham. Han kastede nu Helge af ryggen og sagde: „meget troldskab er her i gang, men ikke skal I have Eders vilje." Derpå hug han Helge midt over, og sagde at ikke skulde de i det mindste dræbe hans fostbroder for hans öjne. Men det tyktes folk, at Helge næsten var död i forvejen. Hörd var så vred og forfærdelig at skue, at ingen af dem turde gå frem imod ham. Da sagde Torve, at den skulde eje ringen Sotanaut som Hörd havde på armen, der vovede at anfalde Hörd. De slog da kreds om ham, og satte hårdt ind på ham. Nu ankom Torstejn guldknap hjemme fra Tyril; end blev Hörd 6 mands bane, da flöj öksen af skaftet for ham. I det samme hug Torstejn guldknap til ham over nakken med en langskaftet ökse, ti ingen vovede at gå Hörd foran på livet uaktet han var våbenlös. Dette blev Hörds bane[27]). Han havde i alt dræpt 13 mand, med de 4 som han dræpte nede ved båden för end han blev greben. Alle lovede hans manddom både ven-

ner og fiender, og ikke troes han at have haft sin lige på sin tid i raskhed og klogskab, uaktet lykken ikke var ham gunstig; dette voldte og hans fölgesvende meget, skjönt han lå i slige ugjerninger. Desuden: ingen kan jo undflye sin skjæbne.

36. Landsfolket prisede meget Torstejn guldknap for dette værk; de gav ham ringen Sotanaut, og sagde at han vel havde fortjent den. Men da han spurkte hvad Torbjörg havde sakt, havde han gjærne önsket at han aldrig havde gjort dette arbejde. Næsten 60 af holmsmændene blev dræpte ved Dögurdarnæs, foruden fostbrödrene selv. Nu talede hövdingerne om at det vilde være bedst at fare efter Helga og dræbe hendes og Hörds sönner, men nogle tyktes det var for silde på dagen. De afgjorde da mellem sig, at ingen skulde give dem fred eller yde dem nogen bistand; ellers skulde hævnen ramme den som vovede sådant. Så fast bestemte de det. De aktede sig afsted om morgenen og opholdt sig der om natten.

37. Helga var imidlertid ude på holmen og tyktes skjönne alle landsfolkets svigefulde anslag; hun overvejede nu hvad der var at gjöre, og tog den beslutning at kaste sig i söen med sin fireårsgamle sön Björn, og svömmede til land fra holmen. Derfra for hun igjen over efter sin åtteårsgamle sön Grimkjeld og brakte ham i land, ti han

holdt ikke ud at svömme. Dette sted blev siden kaldet Helgasund.[28]) De for om natten op i fjældet ved Tyril, og opholdt sig i en fjældklöft som siden blev hedende Helgaskard.[29]) Hun bar Björn på ryggen men Grimkjeld gik. De for nu til de kom til Indridestad; der satte Helga sig ved huset og sendte Grimkjeld ind i huset for at bede Torbjörg om beskyttelse. Torbjörg sad på pallen da Grimkjeld kom ind; hun stod op, tog imod ham og fulkte ham ud og spurkte hvo han var. Han sagde sit navn. Hun spurkte hvad der var hændet og hvor Helga var. Grimkjeld sagde hvad han vidste og fulkte hende til sin moder. Torbjörg kunde da ikke få ord frem, så hårdt gik det hende til hjærte; hun fulkte hende nu til stavburet og stænkte dem inde der. Samme aften kom Indride hjem og mange folk med ham. På Torbjörg kunde man intet mærke; hun satte mad frem for gjæsterne, men da de sagde hende hvad der var sket, og at Torstejn guldknap havde gået bag på Hörd og fældet ham, men han stået rolig for hugget, — da kvad hun:

Hård var kampen for sand
för Hörd blev fældet til marken;
åtte fiender og fem dertil
först måtte bide i græsset.
Rammen galder de måtte
gale, ti ellers de aldrig
sværdets svinger den bolde
nogentid skulde betvunget.

Da de var gåede tilsængs om kvælden, greb Torbjörg et sværd og vilde gjennembore sin husbonde Indride; men han greb for sig og slap med et stort sår i armen. Da sagde han: „tunkt nok måtte dette være for Dig Torbjörg; dog var det en svær dåd Du nu vilde have övet; — men hvad vil Du jeg skal gjöre, for at stille Dig tilfreds?" „Ikke andet," -- svarede hun, — „end at Du bringer mig Torstejn guldknaps hoved." Dette lovede Indride. Om morgenen tidlig red han over den nærmeste vej til Tyril; han steg af hesten og gik Indridestien ned til gården, hvor han biede indtil Torstejn gik til sit offerhus efter sædvane. Da Torstejn kom, gik han ind i offerhuset, og faldt på knæ for en sten som stod i huset og som han ofrede til [30]), og gjorde sin bön. Indride stod udenfor; da hörte han der blev kvædet ud af stenen:

For sidste gang her
Du været har;
med dödviet fod
til templet Du for:
för sol rinder op
Dig rammer for vist
fra Indrides hånd
retfærdige hævn!

Derefter gik Torstejn ud og gik hjem. Indride så hele hans færd, og bad ham ikke löbe

så stærkt. Han vendte sig straks mod ham og hug til ham med sværdet Sotanaut over halsen så hovedet rög af. Han lyste dette drab på sig[31]) på Tyril, og sagde at Torstejn længe havde været falsk. Han red derpå hjem og gav Torbjörg hovedet; hun svarede at hun ikke bröd sig om det, når det blot var af kroppen. „Nu må Du forlige Dig med mig", — sagde han, men hun svarede at hun ikke vilde gjöre det, uden han vilde love at modtage Helga og hendes sönner, om de kunde komme did, og yde dem al den bistand som de behövede; "da vil jeg“ — sagde hun — "bestandig elske Dig." Indride sagde, han troede de måtte have sprunget i söen og druknet sig, ti de havde ikke kunnet finde dem ude på holmen — „derfor vil jeg give Dig dette löfte," — sagde han — „ti jeg tænker der aldrig kan blive tale derom." Nu gik Torbjörg efter Helga og börnene og ledede dem frem; Indride sagde da misfornöjet: „nu gjorde jeg et overilet löfte, men man må stå ved hvad man har sakt.“ Han holdt også sit ord som en brav mand, og ingen gav ham sag herfor. Alle tyktes at Torbjörg havde opfört sig meget hæderlikt.

38. Torolf stör hed en mand; han var flink og meget rig; letsindig og overgiven, men dertil tapper, forvoven og dyktig i alle dele. Han kom den samme höst til Indride, og böd sig

til husmand hos ham. Torbjörg bad sin mand tage imod ham og så skede og; han var der en stund i arbejde. Helga jarlsdatter og Torbjörg var meget venlige mod ham; han syntes at gjöre meget af jarlsdatteren, og hun var ikke aldeles ligegyldig mod ham. Om sommeren havde Torolf opholdt sig hos Ræv men havde haft det ondt der; han bad nu Torbjörg om at måtte få blive der vinteren over; hun svarede at han skulde få både vinterophold, ringen Sotanaut, Helga jarlsdatter og meget gods, dersom han vilde dræbe Ræv i Brynjedal. Han svarer: „dette er ikke så ilde et tilbud, og jeg tror og, jeg vilde være vel skikket til at udrette dette, når jeg blot havde sværdet Sotanaut; det er heller ikke rimelikt, at den vil vinde meget som intet vil vove.“ De kom da overens herom; men at få fat på sværdet var ikke let, da Indride altid havde det med sig hvor han for. En dag tog Torbjörg sværdet og skar balgen itu hist og her, så at klingen faldt ud af sig selv. Da nu Indride en dag vilde spænde sværdet på sig, faldt det ud af balgen; han tyktes det var besynderlikt, men Torbjörg sagde, at så var sværdets natur når store begivenheder var i vænte. Han bad hende da gjöre ved balgen, og hun sagde at hun skulde gjöre det når hun fik tid en gang. Indride skulde fare nord til Myrar og mægle forlig mellem nogle af

sine venner; han havde da ikke sværdet med sig, og da han var dragen bort, leverede Torbjörg det til Torolf og bad ham bruge det brav, dersom han vilde opnå at få Helga til ækte. Torolf for nu til Ræv og ankom der silde på dagen; han gjemte sig i en törvbinge og bedækkede sig med brændetörv, så man ikke kunde se andet af ham end ansiktet. Ræv var meget forsiktig, så at han lod sætte skodder for dörene hver kvæld, og lod to gange lyse om i alle huse på gården, först för natverden, og siden forinden folk gik tilsængs. Således blev der også gjort nu, men alligevel fandt man ikke Torolf. Torolf kunde efterligne hver mands mæle; han stod op straks folkene havde lakt sig, vækkede Rævs tjenestepige, sagde at han var fårehyrden og bad hende tale til Ræv om skotöj til ham, ti han sagde at han skulde tilfjælds om morgenen. Ræv lå i en skabsæng og vilde ikke at folk skulde komme til ham om natten. Hun gik dog og sagde Ræv fårehyrdens forlangende, og sagde at dèt var ilde om han skulde savne skotöj eller andet, han som passede hans gods både sent og tidlig. Ræv tiltalte hende hårdt, at hun skulde komme med slikt ved nattetider og sagde at der lå noget læder ude i törvebingen som han kunde tage til sine sko. Men idet hun gik bort stak Torolf en pinde for skodden så den ej gik til; han havde stået

over Ræv medens de taledes ved, og væntede en stund, Ræv sovnede men Torolf vovede ikke at antaste ham. Torbjörg kjætte hans moder råpte nu: „vågn op min sön! fienden står over Dig og vil dræbe Dig.“ Da vilde Ræv springe op, men i det samme hug Torolf med sværdet Sotanaut bægge födderne undaf ham; den ene over smallæggen, og den anden i risteleddet; derpå löb han bort fra sængen og frem på gulvet. Nu kom Torbjörg kjætte imod ham, greb fat på ham, fik ham under sig og bed struben i stykker på ham. Således lod Torolf sit liv. Ræv tog sværdet Sotanaut; ligeså mistede Torolf ringen som Helga og Torbjörg havde givet ham. Ræv blev helbredet, men kunde aldrig mere gå efter den dag men måtte siden bestandig lade sig bære på en stol; dog levede han længe efter dette, så at han blev kaldet Ræv den gamle og var en höjt anset mand.

39. Lidt efter kom Indride hjem og hörte hvad der var sket; han tyktes da skjönne at Torbjörg måtte have været med her; men sværdet vilde han dog ikke miste. Han for hen til Ræv, traf ham og bad ham give sig sværdet tilbage „jeg har ingen del haft i disse råd“ sagde han. Ræv svarede: ”ikke vil jeg blive uven med Dig,” — og gav ham sværdet. Indride tog det og red hjem dermed. Af sådant kunde man se

hvor anset en mand Indride måtte være, at ikke engang slig storkarl som Ræv var, vovede andet end at udlevere sværdet straks han bad derom, så stor en lyde der end var tilföjet ham dermed. Lidt efter fandt man bægges mödre, Torgrima og Torbjörg kjætte, döde i Mulefjæld; de var bægge revne og skårne i stykker og siden troede man at der gik spögelser ved deres gravhöje. Så troede folk, at Indrides moder Torgrima havde villet hente ringen Sotanaut tilbage til sin sön, men at Torbjörg havde forsvaret sig og ikke villet slippe den, og at de derover havde sönderrevet hinanden. Aldrig fandtes ringen siden.

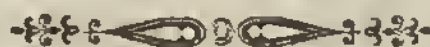
40. Få vintre efter kom Tind Halkjeldssön og Tord Kolgrimssön på et skib ud til Brejdavik. Tind red fra skibet til Halkjeldsstad, men Tord aktede sig over Hvitå hjem til Ferstikla. Da Helga jarlsdatter spurkte dette, sagde hun til sin sön Grimkjeld at sent mindedes han faderhævnen. Hun bad ham lægge sig i vejen for Tord Kolgrimssön; — „ti hans fader," — sagde hun, — „var altid din fader Hörds værste modstander; nu vilde jeg gjærne at Du skulde dræbe Tord, ti det vilde være en hæderlig hævn." Grimkjeld var da 12 år gammel. Han tog 2 mand med sig og traf Tord ved Bakkevad östenfor Hvitå ved nogle törvdynger; kort efter fandt man dem alle döde på bægge sider. Der var

en mand som hed Skejv, som boede på Hvitåvolden, en fattig mand; om ham troede nogle, at han monne have dræpt de sårede og bemægtiget sig de gode kostbarheder, som Tord havde haft med sig og som man aldrig spurkte mere til siden. Skejv forlod Island og kom aldrig tilbage; han blev en rig mand.

Indride vovede ikke at beholde Helga og Björn, hendes sön, længer i landet; de drog da til Öjrar, derfra for de til Norge og derfra til Gautland. Roar levede endnu; han blev meget glad ved at se sin söster og tyktes stort tab i Hörd. Ikke giftede Helga sig siden så vidt man har hört. Björn blev en stor mand og kom tilbage til Island, hvor han dræpte mange til hævn for sin fader og blev en udmærket dyktig mand. Fire og tyve mand blev i alt dræpte i hævn for Hörd uden at der blev betalt böder for nogen, — dels af Hörds sönner, dels af hans frænder og svogre og dels af hans fostbroder Roar; de fleste blev dræpte på hans söster Torbjörg Grimkjeldsdatters anstiftelse. Hun tykkes have været en særdeles mandig kvinde; hun og Indride boede til deres alderdom på Indridestad og nöd megen anseelse; mange slækter nedstammer fra dem. Hörd var 39 vintre da han blev fældet; hans meste tid var gået hen i hæder og anseelse, uden alene de 3 år han var fredlös. Så siger Styrmer præst den kyndige, at

han tykkes Hörd Grimkjeldssön har været den berömmeligste af alle fredlöse mænd, först på grund af hans klogskab og dyktighed i våben og alle andre idrætter, dernæst fordi han havde så stort et ry udenlands at jarlen i Gautland giftede ham med sin egen datter, og endelig fordi der aldrig er fældet så mange mænd til hævn for nogen på Island, og det endog uden at der blev betalt böder for nogen.

Hermed ender sagaen om de fredlöse mænd på holmen.

Anmærkninger.

1) Goði (udtales gåde) kaldtes på Island gudsdyrkelsens og rettergangens forstandere. Denne værdighed svarede til og havde udviklet sig af herserværdigheden i Norge, idet hovederne for de fornæmste nybyggerætter, især hvis de tillige havde været hersere i Norge, naturlig snart måtte få en betydelig anseelse blandt de omkring boende, der som oftest tidligere havde været deres underglvne og var udvandrede tillige med dem. Godens bestilling kaldtes goðorð. Men godernes myndighed på Island var meget större end hersernes i Norge, hvor den egentlig ikke var lovbestemt, og mest beroede på vedkommende hövdings personlighed, idet den indskrænkede sig til at være böndernes naturlige leder og talsmand lige over for kongemakten. Godernes myndighed på Island var derimod udtrykkelig lovbestemt; det var egentlig dem som dannede fristatens regjéring. De udnævnte dommere og övede politimyndighed; derimod tilkom dem ikke nogen egentlig dömmende myndighed. De havde forkjöbsret til alle indförte varer; oppebar afgifter af ankomne skibe, andel i böder o. s. v. Godordet betraktedes som en ejendom; ligesom det oprindelig ikke hvilede på nogen formelig udnævnelse, således gik det i arv som anden ejendom efter de almindelige arvegangangsregler, det kunde sælges og bortskjænkes. Kun hvor godordet forbrödes ved lovovertrædelser, tilkom det bönderne at vælge den nye gode. På den anden side var bönderne ikke bundne til nogen vis gode, men havde

ret til en gang for alle selv at bestemme, under hvilken gode de vilde höre. På den tid da nærværende fortælling foregik var godernes antal 39, men i året 1004 blev de forögede med 12 nye så at deres antal nu blev 51. Se og R. Keyser, "Nordmændenes religiónsforfatning i hedendommen" p. 57.

2) Enhver gode havde pa tingvolden sin bod, hvori han under tinget herbergérede sine tingmænd og andre som stod under hans beskyttelse.

3) På Island regnedes i alen vadmel; 20 hundreder blev altså = 2000 alen vadmel.

4) stokkr kaldtes fodskammelen foran bænkene i de gamles huse.

5) At overöse de nyfödte börn med vand (ausa barnit vatni) var en seremoni hos vore forfædre, der aldeles svarer til dåben hos de kristne. Herved gaves barnet navn og det indviedes til livet, så at det nu var mord at dræbe det. Så længe det derimod ikke var overöst med vand, havde faderen eller de nærmeste frænder ret til at udsætte det, hvilken tilladelse endog vedblev nogen tid efter kristendommens indförelse. Sådant ansåes imidlertid altid, også i hedendommen for særdeles skammelikt, og fandt uden tvivl aldrig sted undtagen enten for at krænke dets forældre — således som her, — eller for at forebygge ulykker, som man tror at det en gang i tiden vil afstedkomme, eller endelig på grund af yderlig armod hos forældrene.

6) Torve vilde næmlig give Grimkjelds barn så ussel en opdragelse som mulikt, ganske som et trællebarn.

7) Det var oftere tilfældet i Norge og på Island, at der på de fornæmmere bönders og hövdingers gårde var et eget hus til deri at modtage ankomne rejsende, især folk af ringere stand.

8) Lovsigemanden (lögsögumaðr) var at betrakte som lovens överste repræsentånt på Island, dog uden selv at besidde hverken lovgivende eller dömmende myndighed. Han valktes af lagretten — uden tvivl i almindelighed blandt goderne — og hans valg gjaldt for 3 år. Hans forretning var det at „sige mændene lov"; det pålå ham at kjende alle lov-

bestemmelser, og han var, forinden loven var bleven skriftlig optegnet, at betrakte som en levende lovbog for folket. Han skulde fremsige, eller — efter at loven var bleven opskreven — oplæse loven på altinget. Han havde en årlig lön af 200 alen vadmel, og desuden halvparten af alle de böder som på altinget idömtes til det offentlige.

9) ɔ: Du er en varulv. Det var en almindelig tro i oldtiden at visse mennesker kunde omskabe sig i dyreskikkelser og påtage sig dyreham (at hamskiptask). Således troedes kvinder at kunne omskabe sig til marer, og i denne skikkelse kvæle folk i sövne eller ved nattetider tilföje dem anden skade. Et sådant menneske sagdes at vera ekki einhamr. Især bruktes dette udtryk om dem, der var besatte af berserksraseri, idet man troede at et eller andet vildt og grumt dyr virkede under berserkens ydre skikkelse. Sådant, ligesom al slags troldom der anvendtes til andres skade, ansåes for særdeles skammelikt. Se Keyser, Rlgf. p. 127 og 138, P. A. Munch, "Nordmændenes gudelære i hedenold" p. 38.

10) Rödbrunt vadmel (mórend) var naturligvis af höjere værdi end det almindelige vadmel.

11) Kongen forlikte sig alene for så vidt drabet på en undersåt og en hirdmand var en fornærmelse mod kongen; men derimod ikke for så vidt drabet tillige var en fornærmelse mod hans moder, i hvis tjeneste den dræpte også stod, så at hævnen fremdeles blev stående åben for hende.

12) Jærtegn (jarteikn) anvendtes i oldtiden, forinden skrift endnu var bekjendt og man altså ikke kjendte til brevveksling, når man vilde underrette en ven om noget særdeles maktpåliggende, eller anbefale budbringeren til sin vens særdeles beskyttelse og fortrolighed. Det bestod deri at man lod sendebudet medtage et eller andet klenódie, almindelig et som var blevet budsenderen skjænket af den samme ven, eller meddele denne en hemmelighed, som ikkun var de to venner bekjendt — alt, for at den som fik budskabet kunde overbevise sig om, at budbringeren også virkelig kom fra den han sagde, og nöd dennes fuldkomne fortrolighed. Se Keyser, i Langes norske tidsskrift I. p. 346.

13) Ved de gamles gjæstebude, fornæmmelig förste julekvæld, var det ofte skik at aflægge höjtidelige löfter (strengja heit). De aflagdes gjærne ved udtömmelsen af hornet til ære for Brage, skaldekunstens gud, og angik for det meste udförelsen af en eller anden stordåd, der kunde fortjene at foreviges gjennem skaldenes kvad. Hver, til hvem bragehornet kom, rejste sig fra sit sæde, steg med den ene fod på stokken eller skammelen foran sædet og aflagde löftet med de ord: „stíg ek á stokk ok strengi ek þess heit" o. s. v. Derpå tömte han hornet og satte sig igjen. Ved kristendommens udbredelse synes denne skik efterhånden at være gået af brug. Se Keyser, Langes tidsskrift II p. 230.

14) De gamle gav ofte kostbarheder navn efter den person af hvem de havde erholdt dem ved at föje endelsen naut (af njóta = nyde, bruge) til vedkommende persons navn; således benævnes i det fölgende det sværd og den ring, som Hörd fratager Sote med navnet Sotanaut.

15) næmlig til at gjöre troldom uvirksom.

16) Bölgens eller havets glans var en hos de gamle skalde hyppig omskrivning for guldet. Denne benævnelse har sin grund i den gamle myte om havguden Öger, der gjorde et gjæstebud for Aserne, ved hvilket han i stedet for lys oplyste sin hal med skinnende guld, en myte der uden tvivl har hensyn til morilden. Se Munch, gudel. § 32 og 29; Keyser, Rlgf. p. 41.

17) Dette sted er vanskelikt at bestemme; det synes at måtte have været en kyststrækning i Finland, rimeligvis den længst udspringende del af dette land mellem Åbo og Helsingfors (Munthe).

18) Löftingen kaldtes den höjeste del af bagstavnen på de gamles skibe, og der havde gjærne hövdingen sin plads.

19) De gamle troede, at visse kvad kunde have sådan overnaturlig virkning. Et mærkeligt eksempel herpå forekommer i fortællingen om Torleif jarleskald, i Fornmanna sögur 3 bind, og i fortællingen om Sneglu-Halle i Fms. 6 bind.

20) Torgerd hörgabrud (offerstedernes gudinde) eller hölgabrud (o: Hålogalændernes gudinde) og hendes

söster Yrp, med hvem hun overalt nævnes i forbindelse, var tvende gudinder hvis dyrkelse ikke synes at have været udbredt over hele Norge, men kun at have strakt sig til den nordlige del, og især til den berömte Håkon Lade jarl og hans æt. De rådede bægge for krigslykken. Se Munch, gudel. § 31.

21) Når fornærmeren overlod det til den fornærmede selv at bestemme böderne — hvilket kaldtes at overlade ham selvdom —, ansåes dette som den for den fornærmede hæderligste afgjörelsesmåde. Især var naturligvis dette tilfældet, hvor fornærmeren var en mere anset mand end den fornærmede.

22) Om de gamles lege kan ses Keyser, Langes tidsskrift II p. 237. Boldspillet (knattleikr) synes at have hört til de almindeligste forlystelser; bolden (knöttr) synes at have været af hårde matérier, oftest af træ, så man let kan tænke sig at de legende i hidsighed måtte kunne tilföje hinanden alvorlig skade dermed.

23) Gálder var et slags troldom hos de gamle, der övedes ved tryllesange; deraf navnet, der kommer af at gala. Se Keyser, Rlgf. § 24.

24) kati betyder på oldnorsk en båd.

25) Den saga eller fortælling, hvortil her henvises, er nu så vidt vides tapt.

26) fejg, endnu i folkesproget om den der er döden nær; derimod bruges dette ord aldrig i betydningen ræd.

27) Således fuldbyrdes Sotes forbandelse (se ovf. p. 37); ti denne ring blev betalingen for Hörds drab. I det fölgende ser vi, at den også volder sine nye ejere undergang, indtil den endelig tabes for bestandig.

28) sund betyder på oldnorsk, foruden sund, også svömning.

29) skard betyder på oldnorsk en fjældklöft.

30) Man finder oftere, at livlöse ting, såsom hange, stene, lunde og fosse, har været gjenstande for tilbedelse i oldtiden. Uden tvivl tænkte man sig at et beskyttende væsen, en vætte, boede i disse. Se Keyser, Rlgf. p. 110.

31) Når den, der havde begået et drab, ikke vilde blive betraktet som morder, i hvilket tilfælde han blev hver mands nidding og ubetinget fredlös, måtte han selv straks på en af de nærmest gjerningsstedet liggende gårde anmælde og vedkjende sig drabet, hvilket kaldtes at lýsa vigit Han skulde sige sit navn og sit hjem. I dette tilfælde havde han adgang til ved forlig med den dræptes frænder at vinde fred og slippe med at afsone drabet med böder.

Rettelser.

Side 30, linie 22, han: læs ham.
- 43, - 2, de: - da.
- 67, - 12, i Svinadal: læs til Svinadal.

